БУТУН ДУН'Е ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 153
11 СЕНТЯБРЬ ШАНБА 1954 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

БУГУНГИ СОНДА:

Пахтачиликни янада ривожлантириш масалалари юзасидан Тошкентда илмий сессия очилди (1 ва 2-нчи бетлар).

СССР Ташқи Ишлар Министрлигининг баёноти (2-нчи бет).

УЗБЕКИСТОН ССРНИНГ 30 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН. **Н. Содиқова.** — Ўзбекистон халқлари тарихи музейида (2-нчи бет).

Республикамиз юбилейини муносиб совғалар блан кутиб олайлик! А. Муҳаммадалиев. — Йиғим-терим сур'атини тобора тезлатмоқдалар. **А. Шайхов, А. Сатторов.** — Машина-экскаватор станциялари кучидан ҳартомонлама унумли фойдаланиш керак (3-нчи бет).

М. Дубинский. — Колхоз автомашиналарининг шоферлари (3-нчи бет).

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советига табрик (4-нчи бет).

Болгариянинг миллий байрами (4-нчи бет).

Латин Америкаси хотин-қизларининг биринчи конференцияси (4-нчи бет).

Умумевропа хавфсизлиги учун!

30 августда Франция Миллат мажлиси Ғарбий Европадаги олти давлат (Франция, Ғарбий Германия, Италия, Бельгия, Голландия, Люксембург)нинг «Европа мудофаа бирлашмаси» деган бирлашма шаклидаги бекик ҳарбий группасини вужудга келтиришни кўзда тутган Париж шартномасини кўпчилик овоз блан рад этди. Ана шу бирлашма паноҳида герман милитаризмини қайтадан тиклашга қаратилган планлар илгари сурилганлиги бутун дун'ёга ма'лум. Шу муносабат блан Европа халқларининг ҳаёти ва осойишталиги очиқдан-очиқ хавф остида қолдирилади.

Халқаро доиралар Франция Миллат мажлисининг «Европа армияси»ни вужудга келтиришдан иборат америка планини рад этганлигини кенг шарҳламоқдалар. Ҳаммаерда ана шу қарорга халқаро миқ'ёсда катта аҳамиятга эга бўлган сиёсий акт деб қаралмоқда. Франциянинг ватанпарвар миллий кучлари, улар блан бирга барча тинчликсевар халқлар ҳам тинчлик ва халқаро хавфсизлик учун курашда жиддий ғалабага эришдилар.

СССР Ташқи Ишлар Министрлигининг бугунги баёнотида бундай дейилади: «Давлатларнинг ана шу ҳарбий группасини вужудга келтириш планларининг барбод бўлганлиги Европанинг сиёсий ҳаётида муҳим воқиадир». Бу факт Франция аҳолиси Ғарбий Германиянинг милитаристик давлатга айлантирилиши блан боғлиқ бўлган хавфни яхши билганлигини кўрсатади. Ана шу милитаристик давлат тузилганида, унинг тақдири немис қасосчилари қўлида бўлур эди.

«Европа армияси» тўғрисидаги маш'ум Париж шартномаси пайдо бўлганидан буён ўтган йиллар ичида Вашингтон фармойишига мувофиқ тузиладиган «Европа мудофаа бирлашмаси» Франция давлатининг хавфсизлиги ва мустақиллигига хавф туғдириб келганлиги исбот этилди ва француз халқи бунга ишонди. Агар Франция бу шартномани ратификация қилганида, халқаро майдонда буюк давлат сифатидаги қонуний ўрнидан маҳрум бўлиб қолар ва «Кичик Европа»да қатнашувчи мамлакатлардан бирининг аҳволига тушиб қолган бўлар эди. Ана шу «Кичик Европа»да Ғарбий Германия милитаристлари асосий роль ўйнаган бўлар эдилар.

Франция халқи халқаро агрессив доираларнинг дўқлари ва таҳдидларига қарамай, ҳалокатли Париж шартномасини рад этди ва бу курашда мардлик ҳамда миллий фазилатини кўрсатди. Франциянинг софвиждонли ватанпарварлари улуғ давлат бўлган ўз жонажон мамлакатининг манфаатларини қат'ий суратда ҳимоя қилмоқдалар. Франциянинг энг кўзга кўринган сиёсий арбоби Эдуард Эррио Миллат мажлисида сўзга чиқиб, бундай деди: «Менга келганда шуни айтишим керакки, мен Европа мудофаа бирлашмаси Франциянинг куни тамом бўлганлигини кўрсатади деб ҳисоблайман... Европада жанжалли масалаларни тинч ҳал этиш йўлларини қидириш керак ва Европа мудофаа бирлашмасини эмас, балки бошқача Европани, я'ни жипслашган ва Германия блан, шунингдек Россия блан яқинлашишга асосланган Европани тайёрлаш керак. Европа мудофаа бирлашмаси авантюра бўлар эди. Бу авантюрадан воз кечингиз!».

Тўрт буюк давлатнинг кенгаши давомида Франция Миллат мажлисининг фахрий раиси томонидан қилинган таклифлар ҳисобга олинган бўлар эди. Бунга шак-шубҳа йўқ. Совет ҳукуматининг 4 августдаги баёнотида ана шу кенгашни чақириш таклиф этилган эди. Эррионинг Миллат мажлисидаги нутқи француз халқи кенг доираларининг хоҳишини ифода этган садо бўлиб жаранглади.

Аммо, кейинги кунлардаги фактлар шуни кўрсатадики, Ғарбий Германияни ремилитаризация қилиш тарафдорлари француз халқининг хоҳиш ва иродасини менсимасликка уринмоқдалар. Даллес Атлантик блок кенгашини тезликда чақиришни талаб этди ва АҚШ Ғарбий Германияни бу блокка очиқдан-очиқ киритишга уринади, деб имо қилди.

Канцлер Аденауэр 4 сентябрьда радио орқали гапириб, Франция Миллат мажлиси Париж шартномасини ратификация қилишдан воз кечганлиги учун унга қаҳр блан танбиҳ қилди ва Франция бундан буён қаршилик кўрсатган тақдирда Бонн вермахтни тиклаш тўғрисида Англия ва АҚШ блан бевосита музокара бошлайди, деб дўқ қилди. Четэл матбуоти ҳозирги вақтда бундай музокаралар олиб борилаётганлигини билдиради.

«Франция Миллат мажлисининг Европа мудофаа бирлашмаси тўғрисидаги шартномани рад этганлиги натижасида юз берган аҳволни муҳокама қилиш учун» Ғарбда «тўққиз давлат кенгаши»ни, я'ни Париж шартномасида қатнашган мамлакатлар, шунингдек Англия, Канада ва АҚШ иштирокида бўладиган кенгашни чақириш проектлари илгари сурилмоқда. Бу проектлар ҳам герман милитаризмини тиклаш мақсадларига хизмат қилади.

Герман милитаризмининг қайтадан тикланиши ва ремилитаризация қилинган Ғарбий Германиянинг ҳарқандай ниқоб блан ҳарбий группага тортилиши Европада янги уруш хавфини ғоят кучайтирган бўлар эди ва бу блан янги жаҳон уруши хавфини ҳам кучайтирган бўлар эди. Европа халқлари, шу жумладан, француз халқи ҳам бу планларга тоқат қилаолмайди, чунки улар янги уруш илгариги урушлардан кўра бениҳоя кўп моддий талафотларга ва одамларнинг беҳад кўп қурбон қилинишига олиб келажагини яхши биладилар. Европа халқлари шу нарсадан ҳақли суратда ташвишланмоқдаларки, атом, водород қуроли ва қуролларнинг бошқа турлари пайдо бўлиши янги урушни янада даҳшатли ва ҳалокатли урушга айлантирган бўлар эди. Тинчлик душманлари ана шу қуролларнинг тақиқланишига қаршилик кўрсатиб келмоқдалар.

Герман милитаризмини тиклаш тарафдорлари герман милитаризмини тиклашдан иборат хавфли сиёсатни омманинг кўзи олдида оқлаш учун ҳечқандай жиддий далил топаолмай, Ғарбий Германиянинг ремилитаризация қилиниши ва унинг ғарб давлатларининг ҳарқандай ҳарбий блокига тортилиши Германия масаласи юзасидан Совет Иттифоқи блан олиб бориладиган музокараларда ғарб давлатларининг позициясини гўё мустаҳкамлайди, деган баҳоналарни кўп такрорламоқдалар. «Аммо, бундай да'волар, — дейилади СССР Ташқи Ишлар Министрлигининг баёнотида, — ҳечқандай заминга эга эмас. Ҳақиқатда эса, аҳвол тамомила бунинг аксичадир. Ғарбий Германиянинг ремилитаризация қилиниши ва унинг бирор шаклдаги ҳарбий группага тортилиши Германияни бирлаштириш йўлида бартараф қилиб бўлмайдиган ғовларни вужудга келтиради ва бинобарин, Германия масаласи юзасидан келишиб олишга имкон бермайди».

Бундан шундай аниқ хулоса келиб чиқадики, Ғарбий Германия ремилитаризация қилинган ва ғарб давлатларининг ҳарбий блокига тортилган тақдирда, герман миллати нома'лум узоқ муддатгача икки қисмга бўлинган ҳолда қолар эди. Бу ҳол эса, Европада тинчлик ишини хавф остида қолдирар ва герман халқининг миллат сифатида бирлашиш йўлидаги табиий интилишларига хилоф бўлар эди.

Шу муносабат блан, ўз миллатининг манфаатларини, тинчлик ишини ва хавфсизликни азиз деб билаётган ва узоқни кўрадиган сиёсий арбоблар «Европа мудофаа бирлашмаси»ни урушга олиб борадиган йўл деб ҳақли суратда атаётганликларини эслатиб ўтиш ўринлидир.

Тинчлик тарафдорлари Европада тинчлик ва хавфсизлик манфаатларига жавоб берадиган бошқа сиёсатни амалга ошириш планини, умумевропа хавфсизлигини та'минлаш планини давлатларнинг бир-биридан ажралган алоҳида ҳарбий группаларини вужудга келтириш юзасидан америка дипломатияси томонидан зўр бериб илгари сурилаётган проектларга қарши қўймоқдалар.

СССР Ташқи Ишлар Министрлигининг баёнотида уқтириб ўтилишича, герман халқининг манфаатлари каби Европанинг хавфсизлиги манфаатлари ҳам, давлатларнинг тегишли битимларида кўзда тутилганидек, герман масаласини бирлашган, тинчликсевар ва демократик герман давлатини вужудга келтириш асосида ҳал этишни талаб этмоқда. Германия проблемаси юзасидан бир қарорга келиш учун имкониятлар тамом бўлди, деб айтиб бўлмайди. Совет ҳукумати ана шу аҳволни э'тиборга олиб, шу йил август-сентябрь ойида Франция, Англия ва АҚШ ҳукуматларига тўрт давлатнинг янги кенгашини чақиришни ва бу кенгашда Германия масаласини қараб чиқишни таклиф этди. Уч давлат ҳукуматидан бу тўғрида шу вақтгача жавоб олингани йўқ.

Германия масаласини Германияни тинчликсеварлик ва демократик асосларда миллий жиҳатдан қайта қўшиш негизида ҳал этиш Европадаги барча давлатларнинг, шу жумладан, Франциянинг ҳам хавфсизлиги манфаатларига жавоб берган бўлар эди. Буюк давлат бўлган Франциянинг тақдирини умуман Европанинг тақдиридан ажратиш мумкин эмас. Бирлашган ва тинчликсевар Германия вужудга келтирилган ҳолда Европанинг тинч тараққий этишигина Франциянинг бошқа буюк давлатлар орасида буюк давлат сифатидаги муносиб ўрнини эгаллашини та'минлайди. Совет Иттифоқи кучли ва мустақил Франция тарафдори бўлиб келди ва ҳозирда ҳам шунга тарафдордир, чунки фақат шундай кучли ва мустақил Франциягина Европада ва бутун дун'ёда тинчликни сақлашнинг муҳим факторидир.

Тажриба шуни кўрсатадики, Европада тинчлик ва хавфсизликнинг энг муҳим проблемалари тор доирадаги сепарат «кенгашлар»да ижобий ҳал этилиши мумкин эмас. Бундай «кенгашлар»да ҳарбий группаларни вужудга келтириш масалалари муҳокама қилинади ва милитаристик Ғарбий Германияни қайтадан қуроллантириш йўллари қидирилади. Халқаро ҳамкорлик ва турли социал системаларнинг тотув яшаши принципларига асосланган сиёсатни амалга ошириш йўли блангина тинчлик ва халқлар хавфсизлигини та'минлаш мумкин.

Жанва кенгаши халқаро вазиятдаги кескинликни юмшатиш ишига муҳим ҳисса қўшди. Жанва кенгашининг натижалари манфаатдор давлатлар ҳақиқатан ҳам истаганларида, ҳали ҳал этилмаган проблемалар юзасидан бир қарорга келиш учун имконият борлигини аниқ исбот этади. Ана шундай бир қарорга келиш тинчликни мустаҳкамлаш манфаатларига муносиб бўлади.

СССР Ташқи Ишлар Министрлигининг баёнотида бундай дейилади: «Совет Иттифоқига келганда шуни айтиш керакки, у ҳал этилмаган халқаро проблемалар юзасидан, шу жумладан, Германия тўғрисидаги, Европада коллектив хавфсизлик системаси тўғрисидаги, атом ва водород қуролини тақиқлаш ҳамда давлатларнинг қурол-яроғларини камайтириш масаласи юзасидан бир қарорга келиш учун, халқаро вазиятдаги кескинликни янада юмшатиш учун мумкин бўлган ҳамма чорани кўрмоқда ва бундан кейин ҳам кўради».

(«ПРАВДА»нинг 10 сентябрьдаги бошмақоласи).

Пахтачиликни янада ривожлантириш масалалари юзасидан Тошкентда илмий сессия очилди

10 сентябрьда Тошкентда, Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислар залида Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ва Ленин орденли Бутуниттифоқ Пахтачилик илмий-текшириш институти (СоюзНИХИ) томонидан пахтачиликни янада ривожлантириш масалалари юзасидан чақирилган илмий сессия очилди.

Сессияда СССР Фанлар Академиясининг, В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг делегациялари, шунингдек Тожикистон, Озарбайжон, Туркманистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Арманистон, Молдавия олимларининг делегациялари, СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, СССР Совхозлар министрлиги ва СССР Кенг исте'мол саноат моллари министрлигининг ходимлари, пахтакор республикаларнинг қишлоқ хўжалик мутахассислари, партия ва совет ташкилотларининг вакиллари қатнашмоқда.

Пахтачилик соҳасидаги энг муҳим илмий проблемаларни муҳокама қилиш учун мамлакатнинг отоқли олимлари блан бир қаторда юқори ҳосил усталари, қишлоқ хўжалик ишлабчиқаришининг илғорлари ҳам тўпландилар.

Илмий сессия қатнашчилари орасида — СССР Фанлар Академиясининг ҳақиқий а'золари И. В. Тюрин, И. И. Артоболевский, Т. Д. Лисенко, СССР Фанлар Академиясининг корреспондент-а'зоси П. А. Баранов, В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг ҳақиқий а'золари И. С. Варунцян, И. А. Шаров, С. С. Канаш, Ўзбекистон партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлари — А. Э. Ниёзов, У. Ю. Юсупов, Ш. Р. Рашидов, Р. Е. Мельников, Н. А. Муҳитдинов, И. В. Бабков, В. А. Билбас, СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги пахтачилик бошқармасининг бошлиғи А. Х. Анастасов, СССР Кенг исте'мол саноат моллари министрлиги Главзаготхлоппром бошқармасининг бошлиғи С. Д. Родичев, Тошкент область, Октябрь районидаги Каганович номли колхознинг раиси, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Х. Турсунқулов, Тошкент область, Янгийўл районидаги Ворошилов номли колхоз раисининг ўринбосари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Сталин мукофоти лауреати Н. Ниёзов ва бошқалар бор.

Илмий сессияни Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти Т. З. Зоҳидов қисқача кириш нутқи блан очди. У бу хил сессиянинг биринчи марта чақирилаётганлигини ва унинг пахтачилик тўғрисидаги фанни ривожлантиришда муҳим давр бўлажагини айтди. Сессия пахтачиликнинг асосий проблемалари бўйича кенг фикр олмошиш ва илмий танқидни ривожлантириш минбари бўлиши лозим.

Сессиянинг кун тартиби якдиллик блан тасдиқланади. Қуйидаги докладларни ва қўшимча докладларни муҳокама қилишга қарор қилинди: «СССР Министрлар Советининг ва КПСС Марказий Комитетининг «Ўзбекистон ССР да 1954 — 1958 йилларда пахтачиликни янада ривожлантириш тўғрисидаги қарори ва Ўзбекистон олимларининг вазифалари»; «Ўзбекистон ССР да пахтачиликни комплекс равишда механизациялаштиришни туталлаш тўғрисида»; «Суғориладиган янги ерларни ўзлаштириш ва фойдаланилаётган ерларнинг ҳолатини яхшилаш»; «Ўрта Осиёда суғориладиган ерларнинг аҳволи ва бу ерларнинг унумдорлигини ошириш йўллари»; «Пахта селекцияси ва уруғчилигининг аҳволи ҳамда вазифалари»; «Ўсимликларнинг озиқланиш, ўсиш ва ривожланиш физиологияси».

Кун тартибидаги биринчи масала юзасидан доклад қилиш учун Ўзбекистон КП МК секретари И. В. Бабковга сўз берилади.

Докладчи СССР Министрлар Совети ва КПСС Марказий Комитетининг партия XIX с'езди директиваларини ва КПСС МК сентябрь Пленуми қарорларига асосланиб, Ўзбекистон ССР да 1954 — 1958 йилларда пахтачиликни янада ривожлантириш тўғрисида қабул қилган қарорида республикада пахта етиштиришни кескин суратда кўпайтириш программаси чизиб берилганлигини та'кидлайди. Ўзбекистон колхозлари ва совхозлари шу йилдаёқ мамлакатга 3 миллион тонна пахта беришлари, 1958 йилда эса пахтанинг ялпи ҳосилини 4.200 минг тоннагача етказишлари лозим. Пахтачиликни кескин суратда юксалтиришни республика қишлоқ хўжалигининг бошқа тормоқларини ривожлантириш блан боғлаб олиб бориш жуда муҳимдир. Партия ва ҳукумат томонидан белгиланган вазифаларни муваффақиятли равишда бажариш учун пахта ҳосилини анча ошириш, ҳозирги вақтда фойдаланилмайётган ғоят катта ер массивларини қишлоқ хўжалик оборотига қўшимча суратда киритиш зарур. Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасида қатнашувчи илғор колхоз ва совхозларнинг тажрибаси республикада катта резервлар борлигини яққол кўрсатиб туради. Қашқадар'ё область, Китоб районидаги гектаридан 44 центнердан пахта ҳосили олган «Қизил юлдуз» қишлоқ хўжалик артели, Тошкент область, Октябрь районида 1313 гектар ернинг ҳар гектаридан ўтган йили ўрта ҳисобда 38 центнердан ортиқроқ ҳосил олган Каганович номли колхоз, шунингдек Андижон область, Марҳамат районидаги Свердлов номли колхоз, Тошкент область, Ўртасарой районидаги «Полярная звезда» ва Сирдар'ё районидаги «Ҳақиқат», колхозлари, Бухоро область, Галаосиё районидаги «Янги турмуш» ва Қоракўл районидаги «Октябрь» колхозлари, Наманган область Тўрақўрғон районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхози намуна бўлаоладилар. Ана шу колхозлар ва бошқа кўпгина колхозларнинг тажрибаси катта майдонларда гектаридан 35 — 40 центнердан ҳосил олиш учун тўла имконият борлигини кўрсатади.

Ўртоқ Бабков республикада пахтачиликни янада ривожлантириш соҳасида қилинган катта ишларни батафсил характерлайди ва қардош республикалар пахтакорларининг муваффақиятларини та'кидлаб ўтади. Шу блан бирга у эришилган ютуқлар блан қаноатланиб қолиш мутлақо мумкин эмаслигини уқтириб ўтади. Халқ хўжалиги, фан ва маданиятнинг ҳарқайси соҳасидаги турғунлик социалистик тузум учун ёт бир нарсадир. Республика қишлоқ хўжалик ва илмий муассасаларининг ходимлари буни эсдан чиқармасликлари керак. Улар буни айниқса шунинг учун ҳам эсдан чиқармасликлари лозимки, бизда ўсиш имкониятларидан ҳали тўла фойдаланилгани йўқ ва деҳқончилик маданиятини оширишга доир кўпгина проблемалар ҳал қилинган эмас. Пахтачиликни янада юксалтириш манфаатлари Ўзбекистон олимларидан ўз ишларини янги, янада юксак даражага кўтаришларини қат'ий талаб қилмоқда.

Пахтакорларнинг меҳнат унумини ошириш, пахта етиштиришда меҳнатни камроқ сарфлаш масалалари биринчи даражали аҳамиятга эгадир. Пахта етиштиришда ҳали ҳам кўп меҳнат сарфланмоқда. Бунинг сабаби биринчидан шуки, мавжуд қишлоқ хўжалик машиналаридан фойдаланишни илмий асосда ташкил қилиш масалалари шу вақтгача етарлик даражада аниқ ишлаб чиқилмаган ва иккинчидан — пахтачиликни комплекс равишда механизациялаштириш системасидаги жиддий нуқсонлар ҳали тугатилмаган.

Колхоз ва совхоз ишлабчиқаришида машиналар кенг равишда татбиқ қилинабошлаганидан бери ҳар гектар ерни ишлаш учун қўл меҳнати сарф қилиш 300—350 меҳнат кунидан 200 — 250 меҳнат кунигача камайтирилди. Лекин МТСлар ҳозирги замон техникаси блан ҳозиргидек та'минланган бир вақтда ҳар гектар ерни ишлаш учун сарфланадиган қўл меҳнатини 100 — 120 меҳнат кунигача камайтириш учун тўла шарт-шароит бор. Бунинг учун уруғлиқ чигитни дорилаш ва ивитиш, ерга маҳаллий ўғит солиш, ғўзани яганалаш, суғориш, чеканка қилиш ва шу каби кўп меҳнат талаб қиладиган ишларни машиналаштириш керак.

Чигитни уялаб-квадрат усулда экиш ва ғўзани қаторларнинг узунасига ва кўндалангига ишлашда машиналардан фойдаланиш блан боғлиқ бўлган масалаларга алоҳида э'тибор бериш керак. Бу ишларнинг машиналаштирилиши пахтакорларнинг меҳнат сарфлашини кам деганда 40 процент камайтиришни та'минлайди. Ғўза кўчатларини тувакчаларда ўстиришни ишлабчиқаришда жорий қилиш йўли блан иқтисодий жиҳатдан катта фойда олиш мумкин.

Пахта теришни машиналаштириш ҳозирги вақтда энг муҳим проблема ҳисобланади. Колхоз ва совхозларда пахта етиштириш учун сарф қилинадиган бутун меҳнатнинг қарийб ярмиси пахта йиғим-терими ишларига сарфланмоқда. Бу эса пахтанинг таннархига та'сир этибгина қолмай, балки кўп вақтларда йиғим-терим ишларининг кечикишига ва кўп ҳосилнинг нобуд бўлишига ҳам олиб келади, кузги-қишки тадбирларнинг ўз вақтида ўтказилишига тўсқинлик қилади.

Мутлақо равшанки, йиғим-терим ишларини тўла равишда машиналаштирмасдан туриб, пахтачиликни янада ривожлантириб бўлмайди. Олимлар бу проблемани ҳал қилишда бирқанча нуқсонларни тугатишга алоҳида э'тибор беришлари лозим. Пахтанинг эрта етилишини та'минлайдиган, ғўзаларнинг ерга ётиб қолиши олдини оладиган агротехника ҳали ҳам етарлик ишлаб чиқилмаган. Пахтани териш олдидан ғўза баргларини тўктириш масаласи кескин бўлиб турибди. Ғўза баргларини цианамид кальция сепиш йўли блан тўкишнинг ҳозир қўлланилаётган усули ҳали мукаммал эмас ва ҳар вақтда ҳам кутилган натижаларни бермайди.

Мавжуд пахта териш машиналари нусхаларининг янада яхшиланишини та'минлаш, янги, янада унумлироқ терим агрегатларини, жумладан, ғўза баргини тўктириб юбормасдан ҳосилни териб оладиган агрегатларни яратиш — олимлар, механизаторлар ва конструкторларнинг фахрий бурчидир. Кўрак териш, пахта қуритиш, пахтани ташиш вақтида уни ортиш ва тушириш ишларининг тез вақт ичида машиналаштирилишини та'минлайдиган илмий тавсиялар, шунингдек пахтачиликда қишлоқ хўжалик авиациясидан кенг фойдаланиш соҳасида ҳам тавсиялар бериш зарур. Барча ишлабчиқариш процессларининг тўла равишда механизациялаштирилиши ҳар гектар ерга сарф қилинадиган меҳнатни 50 — 60 киши — кунгача камайтириш имконини беради.

Колхозчилар шўр ва ботқоқ ерларда мелиорация ишлари проблемаларини ишлаб чиқаётган олимлар олдига ҳаққоний равишда жиддий талаблар қўймоқдалар. Ўзбекистонда бундай ерлар жуда кўп. Статистика ма'лумотлари шуни кўрсатадики, ерни шўр босмаган районларда ҳар гектардан ўрта ҳисобда 25 — 27 центнердан пахта ҳосили олинаётган бўлса, ерларни шўр босган районларда ҳар гектардан олинадиган пахта ҳосили 15—19 центнердан ошмайди. Ҳолбуки, шўр босган ва ботқоқ ерларнинг кўпчилиги жуда маҳсулдор эканлиги ма'лум. Мирзачўлдаги колхозларнинг практикасидан кўп мисолларни келтириш мумкин. Бу колхозларда шўр босган ва ерости сувлари яқин турган ерлар зовурлар қазилганидан ва яхшилаб ювилганидан кейин гектаридан 40 центнер ва бундан ҳам кўпроқ ҳосил берабошлаган. Демак, шўр ва ботқоқ ерларда мелиорация ишларини ўтказишнинг асосий масалаларини жуда қисқа муддатларда ҳал этишга имкон берадиган билим, тажриба ва техника ҳозирдаёқ мавжуддир. Олимларнинг вазифаси — бундай ерларни суғориш, ювиш, чунончи эгатлар орқали суғориш, сун'ий ёмғир ёғдириш усули блан суғориш, далаларда чуқур, ёпиқ, горизонталь ва шунингдек вертикаль зовурлар қазиб ер ости сувларидан ерларни суғориш учун фойдаланиш каби усулларни тезроқ ўрганиш ва қўлланишдан иборатдир.

Сув ресурсларидан фойдаланишни яхшилаш — муҳим проблемадир. Шуни ҳисобга олиш керакки, дар'ёлардан олинадиган сувнинг ҳақиқатда фақат ярми қисмигина суғориш учун сарфланади. Агар биз сувнинг каналларда нобуд бўлишини минимум даражагача камайтирсак, у вақтда 200 — 250 минг гектар ерни қўшимча суратда суғораоламиз.

Докладчи суғориладиган районларда ернинг унумдорлигини прогрессив суратда ошириш соҳасида олимларнинг вазифаларини батафсил баён қилиб беради. У, пахта-беда олмошлаб экишни жорий қилиш, минерал ва маҳаллий ўғитлардан фойдаланишни яхшилаш зарурлиги тўғрисида гапиради. Олмошлаб экиш схемалари пахта етиштиришни кўпайтириш талабига жавоб бериши лозим. Бунга беда ўстириш муддатини уч йилдан икки йилгача камайтириш йўли блан эришилади. Бедазорлар икки йил турганда олмошлаб экишнинг ротация даври ҳам қисқаради.

Колхоз олими, Сталин мукофоти лауреати Т. С. Мальцев ишлаб чиққан тадбирлар системасини ижодий равишда қўлланишга ҳам алоҳида э'тибор бериш зарур. Т. С. Мальцевнинг новаторлик ишлари — қишлоқ хўжалик олимлари ва практиклари учун илҳомбахш намунадир. Лекин, ба'зи олимларимизнинг илмий проблемаларни ҳал этишда формализмдан ҳанузгача воз кечмаганликлари сир эмас. Текшириш муассасаларида ҳали шундай ходимлар ҳам учрайдики, улар илғор колхозларда ва совхозларда қўлланилаётган янги агротехника усулларига ишончсизлик блан қарайдилар.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси, СоюзНИХИ, республика Қишлоқ хўжалик министрлиги ва Совхозлар министрлиги республиканинг турли зоналаридаги конкрет шароитларни назарга олиб, Т. С. Мальцев ишлаб чиққан методларни қўлланиш юзасидан шу йилнинг ўзидаёқ кенг тажриба ишлари олиб боришлари лозим.

Броқ, бу ўт агротехникасининг анча яхшиланишини талаб этади. Ҳозирги вақтда ўт агротехникаси паст даражададир. Олимлар бу соҳада ишлабчиқаришга ҳартомонлама ёрдам кўрсатишлари зарур.

Докладда пахта селекциясига катта ўрин берилди. Олимлар олдига қўйилган энг муҳим талаблардан бири — пахтанинг тез етиладиган ва кўп ҳосил берадиган, толаси технология жиҳатидан энг яхши сифатларга эга бўлган, касалликларга ва зарарли ҳашаротларга қарши бардош берадиган, ғўза қатор ораларининг машина блан ишланиши ва ҳосилнинг машина блан терилиши учун яхши мувофиқлаштирилган сортларини яратишдан иборатдир. Пахтанинг бирхил сортини шаблон қилиб ҳамма жойда экишдан воз кечиш жуда муҳимдир. Областьдагина эмас, балки районда ва ҳатто колхоз ва совхозда ҳам тупроқ ва обҳаво шароитига қараб тезпишадиган бирнеча хил сорт пахта экиш керак. Бунинг учун эса селекциячилар пахтанинг зарур бўлган ҳархил сортларини яратишлари лозим.

Ғўзанинг озиқланиши, ўсиши ва ривожланиши масалаларида ҳали кўп нарса аниқланган эмас, ғўзаларни зарарли ҳашаротлардан ва касалликлардан ҳимоя қилишнинг та'сирли воситаларини яратиш йўлида ҳали ҳамма ишлар қилинган эмас.

Докладчи Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Президиуми ва СоюзНИХИ фан соҳасидаги ютуқларни қишлоқ хўжалик ишлабчиқаришида ҳали ҳам суст жорий қилаётганликларини кўрсатиб ўтди. Республика Қишлоқ хўжалик министрлиги ва Сув хўжалиги министрлиги, шунингдек Совхозлар министрлиги илмий тавсиялардан фойдаланишда сусткашликка, ба'зан эса эскиликка ҳам йўл қўймоқдалар.

Ўртоқ Бабков ўз докладининг охирида сессия қатнашчиларининг э'тиборини фан блан ишлабчиқариш ўртасида ижодий алоқаларни ҳамма чоралар блан кучайтириш, қишлоқ хўжалик ишлабчиқариши илғорларининг тажрибасини чуқур ўрганиш ва кенг равишда ёйиш, илмий муассасаларнинг фаолиятини яхшироқ мувофиқлаштириш, янги муваффақиятларга эришишнинг зарур шарти бўлган танқидни дадиллик блан кучайтириш зарурлигига қаратди.

* * *

Сессия кун тартибидаги иккинчи масалани кўришга ўтади. Ўзбекистон ССРда пахтачиликни комплекс механизациялашни амалга ошириш тўғрисида Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик министрининг ўринбосари Г. И. Волков доклад қилади.

Мамлакатда ва шу жумладан Ўзбекистонда пахтачиликни кескин сур'атда юксалтириш соҳасида партия ва ҳукумат белгилаган вазифалар, — дейди докладчи, қишлоқ хўжалик ишлабчиқаришининг ҳамма процессларини тўла равишда комплекс механизациялаш базасида муваффақият блан амалга оширилиши мумкин. Бу соҳада ҳозиргача кўп ишлар қилинди. Пахтачиликнинг тракторлар ва қишлоқ хўжалик машиналари блан та'минланганлиги пахта етиштириш шароитини ўзгартирди, агротехникани яхшилади, меҳнатнинг сарф бўлишини камайтирди, қишлоқ хўжалик ишлабчиқаришининг умумий маданиятини кўтарди, меҳнат ресурсларининг бир қисмини янги ерлар ўзлаштириш учун бўшатиш имкониятини берди. Қишлоқ хўжалигининг техника блан та'минланишини нақадар ўсганлиги шундан ҳам кўриниб турибдики, чигит экишни механизациялаш даражаси 1940 йилдаги 62,2 процентдан бу йил 97,8 процентга етди. Культивация қилишда, ғўзапоя юлишда ва бошқа бирқанча ишларда механизациялаш ҳажми кескин суратда ортди. Пахтани машина блан теришга ўтиш жуда катта ютуқдир, бу иш бу йил экин майдонининг 40 процент қисмида амалга оширилади.

Броқ, Ўзбекистон ССР колхозларида ва шунингдек бошқа пахтакор республикаларда пахта етиштиришда қўл меҳнати ҳали кўп ўрин тутаётганлигини э'тироф қилмасдан бўлмайди. Бундай аҳвол даставвал қишлоқ хўжалигида мавжуд техникадан қониқарсиз фойдаланиш ҳамда машиналар системасининг сувли ерларда пахтачилик учун ва суғориладиган деҳқончиликнинг бошқа тормоқлари учун тўла мувофиқланмаганлиги натижасида келиб чиқди. Тракторлардан ва қишлоқ хўжалик машиналаридан фойдаланишни яхшилаш, техникани узлуксиз такомиллаштириш, машиналарнинг йирик социалистик қишлоқ хўжалигининг ҳозирги талабларига жавоб берадиган янги конструкцияларни вужудга келтириш — комплекс механизациялашнинг тўла амалга ошириш, меҳнатни кам сарфлаб унинг унумини ошириш, қишлоқ хўжалик ишларининг сифатини яхшилаш ва муддатларини қисқартириш, етиштирилаётган экинларнинг ҳосилини ошириш вазифасини бажариш учун йўл очади.

Докладчи сессия қатнашчиларининг э'тиборини пахтачиликдаги ишларини механизациялаш даражасини янада юксалтириш блан боғлиқ бўлган бирқанча принципиал масалаларни ҳал этиш зарурлигига қаратади.

Доимий ишчи кадрлар вужудга келтириш, эгасизликни тугатиш асосида ва трактор ҳамда далачилик бригадаларининг ишларини тўғри боғлаб бориш асосида юқори ҳосил олиш учун курашда уларнинг зиммасидаги мас'улиятни кучайтириш — МТСларнинг ишини яхшилашнинг энг муҳим шартларидан биридир. Бу йўлда қўйилган дастлабки қадамлар шуни кўрсатадики кадрлар тайёрлаш системасини яхшилаш ва уларнинг малакасини ошириш тўғрисида ғамхўрлик қилиш блан бир қаторда ташкилий формаларни ҳам мукаммаллаштириш керак. Далачилик бригадаларини йириклаштириб, ва шу блан бирга трактор бригадаларининг кичиклаштириб ҳарбир далачилик бригадасига битта трактор бригадаси хизмат қилишини та'минлаш масаласи бу жиҳатдан жуда муҳимдир. Ишнинг ана шундай ташкил қилиниши пахтакорлар блан механизаторларнинг ишлабчиқариш ҳамкорлигини мустаҳкамлашга йўл очади, техникадан фойдаланишни яхшилайди, иш сифатини кўтаради ва ҳосилнинг ортишини та'минлайди. Олимлар мавжуд тажрибани э'тиборга олиб туриб бу муҳим масалани ҳартарафлама тезроқ ишлабчиқишлари керак. Шу блан бирга трактор бригадаларига техника хизмати кўрсатишни яхшилаш, тадбирларини мукаммаллаштириш зарур. Планлаштириш ишини ва МТСларнинг ишлабчиқариш фаолиятига оператив раҳбарлик қилишни янги даражага кўтариш керак.

(ДАВОМИ 2-НЧИ БЕТДА).

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ҲАҚИДА

МА'ЛУМОТ

	Бир кунда	Мавсум бошидан
Гулистон	0,70	4,05
Сирдар'ё	0,63	3,02
Мирзачўл	0,69	2,85
Пискент	0,51	2,54
Верхне-волинск	0,69	2,33
Ховос	0,51	2,24
Чиноз	0,46	1,95
Юқоричирчиқ	0,48	1,68
Калинин	—	1,68
Бекобод	0,53	1,66
Оққўрғон	0,43	1,50
Ўртачирчиқ	0,30	1,40
Бўка	0,31	1,24
Ўртасарой	0,29	1,12
Оҳангарон	0,50	1,08
Октябрь	0,35	1,01
Янгийўл	0,42	0,43
Қуйичирчиқ	0,22	0,42
Оржоникидзе	0,18	0,27
Паркент	—	0,08

„Ишчилар синфи блан деҳқонларнинг иттифоқи тўғрисида"

В. И. Ленин асарлари тўплами

Давлат сиёсий адабиёт нашриёти тўплам босиб чиқарди. В. И. Лениннинг ишчилар синфи блан деҳқонлар иттифоқи тўғрисидаги асосий асарлари бу тўпламга киритилди.

Тўпламдаги ҳужжатлар хронологик тартибда жойлаштирилган. Барча асарлар В. И. Ленин асарларининг тўртинчи нашри бўйича босилди. КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Маркс—Энгельс—Ленин—Сталин институти бу китобни босмага тайёрлади.

Тўплам кўп нусҳа нашр этилди. (ТАСС).

Пахтачиликни янада ривожлантириш масалалари юзасидан Тошкентда илмий сессия очилди

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА)

Пахтачиликни ва сувли ерлардаги деҳқончиликнинг бошқа тормоқларини комплекс механизациялаш учун машиналар системасини мукаммаллаштириш ва тўлдириш масалаларига жиддий э'тибор берилиши лозим. Пахта етиштириш процессларининг ҳаммасини механизациялашни тезроқ амалга ошириш манфаатларини кўзлаб даставвал энергетика воситалари бўлган тракторлар тўғрисидаги масалани ҳал қилиш зарур. Ерни ишлаш, далаларни текислаш, ирригация-мелиорация тадбирларини амалга ошириш учун бундан буён ҳам ДТ — 54 ва С—80 маркали ҳозирги замон дизельли гусеничний тракторлар ишлатилиши лозимлигини шубҳасиз деб ҳисоблаш мумкин. Бу машиналар учун такомиллаштирилган тиркама қуроллар вужудга келтириш керак. Чопиқ тракторлари масаласи анча мураккаброқ. Пахтакор районларда мавжуд бўлган «универсал» типидаги тракторлар эскирган бўлиб, ўзининг қуввати, юриши жиҳатидан ва иқтисодий нуқтаий назардан ҳозирги замон талабларини қондираолмайди. Сувли районлардаги пахтачилик учун 35 — 37 от кучига эга бўлган янги хилдаги чопиқ агрегати яратиш масаласини ҳал қилиш вақти келди. Бундай агрегатда ғилдираклари ўртасидаги масофа 900 миллиметр бўлиши, у 70, 60 ва 45 сантиметр кенгликдаги қатор ораларида ва уя ораларида бемалол юраоладиган бўлиши керак. Шу блан бирга, бу трактор нам ерда яхши юрадиган бўлиши лозим. Чопиқ тракторининг кучли бўлиши дала ишларининг сифатини яхшилашга ва тўртқаторли машиналардан олтиқаторли машиналар системасига ўтиш имкониятини беради. Бу эса, МТС ва совхоз ишчиларининг меҳнат унумини жуда оширади. Мавжуд машиналардан ғилдираклари ўртасидаги масофа 600 миллиметр бўлган КДП—35 маркали трактор бу талабларга айниқса кўпроқ жавоб беради. Бу тракторни ишлаб чиқарабошлаш блан бир қаторда уни такомиллаштиришни давом этдириш керак. Электротракторларнинг такомиллаштирилган типларини вужудга келтириш жуда муҳим. Пахтачиликни техника жиҳатдан қайтадан қуроллантириш ва эски чопиқ тракторларини янги типдаги тракторлар блан олмоштириш ҳақида гапирганда, мавжуд «универсал» тракторларидан қандай қилиб яхшироқ фойдаланиш вазифасини ҳам унутмаслик зарур.

Пахтачилик учун керакли бўлган бошқа машиналарни, жумладан, чигитни квадрат шаклида уялаб экадиган сеялкани, кичик габаритли землесос установкаларини, иш унуми юқори культиваторларни, ғўза кўчатларини ўтқазадиган машиналарни янада такомиллаштириш ва кўплаб ишлаб чиқариш масаласи актуал аҳамиятга эга бўлмоқда. Олимлар конструкторлар блан ҳамкорликда МТС ва совхозларни юқори сифатли ёмғир ёғдириш установкалари блан, ирригация-мелиорация ишлари учун керакли машиналар блан та'минлаш соҳасида кўп иш қилишлари лозим.

Йиғим-терим ишларини комплекс механизациялаштиришни тўла амалга ошириш вазифаси пахтачиликни янада ривожлантиришда алоҳида муҳим ўрин тутади. СХМ — 48 ва СХМ — 48 М маркали пахта териш машиналаридан тўрт йил давомида фойдаланиш тажрибаси шуни кўрсатдики, ҳозирги пахта териш техникасидан моҳирлик блан фойдаланилганда, у, ҳосилни йиғиштириб олишда меҳнатнинг сарф бўлишини 2—2,5 марта камайтиради. Броқ, КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми ўз қарорида та'кидлаб ўтганидек, мавжуд пахта териш машиналаридан ҳали жуда ёмон фойдаланилмоқда, бу эса, йиғим-терим ишларининг кечикишига, ҳосилнинг кўп нобуд бўлишига ва чигитли пахтанинг сифати пасайишига олиб боради.

Ўртоқ Волков пахта териш агрегатларидан ёмон фойдаланилаётганлигининг сабабларига муфассал тўхталиб, айрим олимларнинг ва қишлоқ хўжалик мутахассисларининг механизацияга қарши кайфиятларини қаттиқ танқид қилади. Жумладан, у, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий а'зоси Ҳ. А. Раҳматуллиндан ва пахта тозалаш саноати марказий илмий-текшириш институтининг директори А. Н. Нуралиевдан қаттиқ ўпкаланиб гапирди, чунки улар ўз сўзларида пахта териш машинасини обрўсизлантиришга уриндилар. Ҳарбир пахта териш агрегати блан мавсум давомида 60—70—80 тонна ва ундан ҳам кўп пахта териб бераётган илғор механик ҳайдовчиларнинг тажрибаси, янги техникадан ғоят самарали фойдаланишни та'минлаган илғор МТС ва совхозларнинг ютуқлари амалда механизацияга қарши йўлга ўтган ба'зи олимларнинг асоссиз да'воларини тамомила пучга чиқаради. Олимларнинг энг биринчи вазифаси илғорларнинг тажрибасини умумлаштириш ва уларнинг ютуқларини колхоз ва совхоз практикасига кенг жорий қилишга актив ёрдам беришдир. Шу блан бирга, мавжуд машиналарни такомиллаштириш ишларини ҳамда йиғим-теримни комплекс механизациялашни амалга ошириш учун янги механизмлар яратиш ишларини тезлатиш керак.

Докладчи Курган областидаги «Заветы Ленина» колхозининг дала мудири Т. С. Мальцев ишлаб чиққан новаторлик методларини пахтачиликда қўлланиш масалаларига муфассал тўхталиб ўтади. ДТ — 52 маркали тракторга тиркаб ишлатиладиган КПУ маркали универсал канавокопатель қатламни ағдармасдан ерни чуқур ҳайдаш учун тамомила яроқлидир. Ерни 70 сантиметргача юмшатишга мўлжалланган СКО маркали чизельдан ҳам шу мақсадда фойдаланиш мумкин.

Т. С. Мальцев томонидан конструкция қилинган ва махсус иш қисмлари бўлган бороналарни Ўзбекистонда бемалол қўлланиш мумкин.

Ўртоқ Волков ўз докладининг охирида чорвачиликни, пахтачиликни ва Ўзбекистон қишлоқ хўжалигининг бошқа тормоқларини янада кўпроқ механизациялаш масалаларига тўхталиб ўтади.

Совет Иттифоқининг пахтакор районларидаги машина-трактор станциялари ва совхозлар, — дейди ўртоқ Соколов, — экишдан аввалги ишларни комплекс механизациялаш учун зарур бўлган машиналарнинг деярлик ҳаммасига эгадирлар. Давлат хўжаликлари ДТ—54 ва С — 80 маркали тракторлар блан та'минланган. Бу тракторлар зарур миқдорда мелиорация текислаш-механизмлари, плуглар ва ўғит сеялкалари блан биргаликда ишлатилганида экин майдонларининг 95 — 97 процентини экишга тайёрлаш ишларини механизациялашни та'минлайди. Лекин гап шундаки суғориладиган районлардаги қишлоқ хўжалик ишлабчиқариши ўғит сеялкалари блан, ПЗ — 30, ПУ маркали плуглар блан, шунингдек бедазорларни юмшатиш учун керакли махсус механизмлар блан та'минланмаган. Шунингдек, бизнинг МТС ва совхозларимизга далаларни, ариқ бошларини текислаш учун, заранг ёки жуда қаттиқ ерларни юмшатиш учун ишлатиладиган қишлоқ хўжалик асбоблари керак.

Ўртоқ Соколов пахта далаларининг энг кўп қисмида кузги шудгорни 28 — 30 сантиметр чуқур қилиб ўтказишни тавсия қилади.

Уялаб экиш усуллари орасида, — дейди ўртоқ Соколов, — тўғри бурчакли қилиб уялаб экиш энг яхши усулдир. Бундай усул қўлланилганида қатор ораларини ишлашни механизациялаш даражаси кўтарилади ва қўл меҳнати кам сарф бўлади. Шунинг учун СГ — 4 маркали сеялкалар ишлаб чиқаришни тезлатиш керак. Бу сеялкалардан фақат одатдагича уялаб экиш учунгина эмас, балки тўғри бурчакли қилиб уялаб экиш учун ҳам фойдаланиш мумкин, бунинг учун бу сеялкаларга махсус қисмлар ўрнатиш ҳамда режа тортиш керак.

Культивация ва чопиқ жуда ҳам чуқур қилиб ўтказилганида кўпинча ғўза илдизлари зарарланади. Шу сабабдан ўртоқ Соколов культиваторнинг иш қисмларини даланинг ҳолатига қараб ўрнатиш зарурлиги тўғрисидаги фикрни олға суради. Энг чекалардаги қисмлар 8 — 12 сантиметр, ўртадаги қисмлар 14 — 16 сантиметр ерга ботиб юрадиган қилиб ўрнатилиши лозим. Чопиқнинг чуқурлиги 10 — 12 сантиметрдан ортмасин. Қатор ораларининг юмшатиладиган қисмини кенгайтириш қатор ораларини ишлашни механизациялаш даражасини кўтаришнинг энг муҳим шартидир.

Узунасига — кўндалангига ишлаш учун махсус қишлоқ хўжалик қуроллари яратиш керак. КДП — 35 типидаги тракторни 6 қаторда экиш ишида қўлланиш асосида бу вазифани жуда муваффақиятли бажариш мумкин. Узунасига культивация қилганда ва кўндалангига 9 қаторда культивация қилганда ҳам ишланадиган қаторлар олтита бўлади.

Суғориладиган деҳқончиликни механизациялаш ва электрлаш Ўрта Осиё илмий-текшириш институти директорининг ўринбосари, техника фанлари кандидати Г. Г. Зинин «чигитни уялаб квадрат шаклда экиш ва ғўзани узунасига ҳамда кўндалангига парвариш қилиш тажрибаси ҳамда унинг истиқболлари» тўғрисида қўшимча доклад қилди. У айтадики, агротехника жиҳатидан энг яхши муддатларда қатор ораларини ишлаш пахтадан мўл ҳосил етиштиришда катта роль ўйнайди. Қатор ораларини ишлашда айниқса суғориладиган деҳқончиликда лоақал бирнеча кун кечикиш ҳам ёввойи ўтларнинг кўп ўсиши, ер намининг йўқолиши ва тупроқ ҳаво режимининг ёмонланиши натижасида ҳосилнинг ғоят камайиб кетишига сабаб бўлади. Шу блан бирга, бу ишлар қўл меҳнатини кўп талаб этишини ҳам э'тиборга олмай бўлмайди. Қатор ораларини ишлаш кўпроқ механизациялаштирилганидагина бу ишни энг яхши муддатларда ўтказиш мумкин эканлиги тамомила аёндир. НКУ—2,8 маркали янги культиваторни қўлланиш катта аҳамиятга эга бўлди. Бундай культиваторлар қатор ораларининг 70 процентини ишлашни ва парвариш қилишнинг биринчи даврида бундан ҳам кўпроқ майдонни ишлашни та'мин этади.

Аммо, қатор ораларини ишлаш учун ҳали ҳам кўп қўл меҳнати сарф қилинмоқда. Қўл меҳнатини сарфлаш анча камайтирилиши керак. Бу масалани ҳал этиш учун бир йўл бор, у ҳам бўлса, чигитни уялаб квадрат шаклда экиш ва ғўзани узунасига ҳамда кўндалангига парвариш қилиш йўлидир. Ана шу агротехника усулларини жорий қилиш мақсадида уялаб квадрат шаклда экиш учун даставвал янги сеялкани ишлаб чиқариш керак. Аммо, узунасига ва кўндалангига парвариш қилиш ана шундай сеялкалар кўплаб ишлаб чиқарилганига қадар ҳам амалга оширилиши керак.

Бу йил мамлакатнинг барча пахтакор республикаларида узунасига ва кўндалангига парвариш қилиш амалга оширилди. Ўзбекистонда 70 минг гектар майдонда бу усул қўлланилди. Шу блан бирга, далада ғўза уяларини жойлаштиришнинг турли схемалари қўлланиб кўрилди. Практика ҳар уяда 2—3 туп қолдирилган ҳолда 70Х45 ва 60Х45 сантиметрли схемалар ғўзанинг ривожланиши учун ҳам, қўл меҳнатини камроқ сарф қилиш, ғўза тупларининг белгиланган қалинликда бўлиши учун ҳам энг мувофиқ схемалар эканлигини кўрсатди. Пневматик ғилдиракли «универсал 4» тракторлари ва КДП—35 тракторлари ғўза тупларини шу йўсинда жойлаштириш далаларни ишлашда энг яхши натижа бердилар.

Ҳозирги вақтда олдимизда турган вазифа — иккита энг яхши схема бўйича узунасига ва кўндалангига парвариш қилиш учун трактор ҳамда культиваторларни ўз вақтида тайёрлаб қўйишдан иборат, токи 1955 йилда ана шу муҳим тадбир кенгроқ миқ'ёсда ўтказилсин. У-4 тракторларига ва НКУ — 2,8 культиваторларига керакли қўшимча детальларни тайёрлаш тўғрисида саноат корхоналарига ўз вақтида заказ бериш ва бу машиналарни 45 сантиметр кенгликда қатор ораларини кўндалангига ишлаш учун тахт қилиб қўйиш керак.

Суғориладиган деҳқончиликни механизациялаш ва электрлаш Ўрта Осиё илмий-текшириш институти лабораториясининг раҳбари М. В. Беседнов «Пахтачиликда ишлабчиқариш процессларини электрлаш» тўғрисида қўшимча доклад қилди. У айтдики, қишлоқ хўжалик ишлабчиқаришида электр қувватидан кенг фойдаланиш пахтачиликни янада ривожлантиришнинг муҳим шартларидан бирidir. Практика, дала ишларининг ҳамма турларида ва колхоз ҳамда совхозлар хўжалигининг барча соҳаларида электр қувватидан муваффақиятли фойдаланиш мумкин эканлигини кўрсатди. Бир вақтлар ЭТУ—13 маркали электр трактор ишлаб чиқарилган эди. Бу трактор тепловой тракторга нисбатан анча устун эканлиги ма'лум бўлди. Бороналашда, чизельлашда, молалашда, чигит экишда, эгат олишда, қатор ораларини юмшатиш, ғўзапояларни юлиб олишда электр ёрдами блан ишлайдиган ана шундай машиналардан тўла фойдаланиш мумкин эканлиги исбот этилди. Лекин шунга қарамай, ЎзССР Қишлоқ хўжалиги министрлиги кейинги вақтларда пахтачиликда электр тракторларидан фойдаланишга суст э'тибор бермоқда.

Деҳқончиликдаги ҳархил процессларда электр қувватидан фойдаланиш юзасидан илмий-текшириш ишларини кучайтириш керак, токи, 1955 йилда олти қатор қилиб ишлайдиган гусеничний электр тракторининг нусхалари, шунингдек электрлаштирилган пахта териш машиналарининг нусхалари тайёрлансин.

Кечки мажлисда доклад ва қўшимча докладлар юзасидан музокаралар бошланди. (ЎзТАГ).

СССР Ташқи Ишлар Министрлигининг баёноти

30 августда Франция Миллат мажлиси Ғарбий Европадаги олти давлат (Франция, Ғарбий Германия, Италия, Бельгия, Голландия, Люксембург)нинг «Европа мудофаа бирлашмаси» деган бирлашма шаклида бекик ҳарбий группасини вужудга келтиришни кўзда тутган Париж шартномасини кўпчилик овоз блан рад этди. Ма'лумки, герман милитаризмини тиклашга қаратилган планлар ана шундай «бирлашма» ниқоби остига яширилган эди. Герман милитаризмининг қайтадан тикланиши Европа халқлари учун бевосита хавф туғдиради.

Давлатларнинг ана шу ҳарбий группасини вужудга келтириш планларининг барбод бўлганлиги Европанинг сиёсий ҳаётида муҳим воқиадир. Бу факт Франция аҳолиси Ғарбий Германиянинг милитаристик давлатга айлантирилиши блан боғлиқ бўлган хавфни яхши билганлигини кўрсатади. Ана шу милитаристик давлат тузилганида, унинг тақдири немис қасосчилари қўлида бўлур эди. Бу факт Франциянинг ватанпарвар кучлари нақадар юқори даражага кўтарилганлигини ҳам кўрсатади. Франциянинг ватанпарвар кучлари «Европа мудофаа бирлашмаси»нинг вужудга келтирилиши француз давлатининг осойишталигига жуда катта хавф, унинг мустақиллигига хавф туғдиражагини ҳақли суратда кўриб билдилар. Шу муносабат блан қуйидагиларни айтиб ўтиш кифоядир: Париж шартномаси қабул қилинган тақдирда, Франция буюк давлат сифатида ўзининг миллий армиясидан маҳрум бўлиб қолар эди ва бундан келиб чиқадиган оқибатларнинг ҳаммасига ҳам дучор бўлар эди.

Давлатлар мазкур ҳарбий группасининг асосий вазифаси — «Европа армияси» деб аталган армияни вужудга келтиришдан иборат эди. Ремилитаризация қилинган Ғарбий Германиянинг собиқ гитлерчи генераллар бошчилигидаги қуролли кучлари бу армиянинг асосий зарбдор кучи бўлар эди. Бундай аҳвол Европа халқлари учун ва, биринчи галда, Германия блан қўшни бўлган давлатлар учун жиддий хавф туғдирган бўлар эди. Герман милитаристлари ана шу давлатларга ҳужум қилиш учун баҳона қидириб топишдан ҳечқачон қайтмаган эди. Тарихнинг тажрибаси шуни кўрсатадики, милитаристик Германия биринчи навбатда Францияга бевосита хавф туғдиради. Франция бирнеча марта герман агрессиясининг биринчи қурбонларидан бири бўлган эди.

«Европа мудофаа бирлашмаси»нинг тарафдорлари халқларни, шу жумладан, Франция халқини ҳам алдашга уриниб, барбод этилган Париж шартномаси қабул қилинган тақдирда, Ғарбий Германиянинг қуролли кучларини қандайдир муайян бир рамкада тутиб туриш имконияти туғилар эди, деб масалани шу тарзда баён қилиб келдилар ва баён қилмоқдалар. Аммо, ана шундай да'вонинг сохта да'во эканлиги ҳарбир холис кишининг кўзига яққол ташланиб турибди. Шундай да'волар блан чиқаётган кишиларнинг ўзлари ҳам бундай да'воларга ишонмасалар керак.

Бу тўғрида ошкора гапираётган Бонн қасосчилари ҳархолда, бундай да'воларга жиддий э'тибор бермаётганликларини яширмаётирлар ва Ғарбий Германия армиясини расмий суратда э'лон қилинган миқдордан анча кўпроқ дивизиялар блан вужудга келтириш планларини ҳозирнинг ўзидаёқ очиқдан-очиқ муҳокама қилмоқдалар. Армиянинг миқдори ва қуроллари жиҳатидан Ғарбий Германияни чеклаб қўядиган ҳарқандай расмий шартларга келганда шуни айтиш кераккки, ҳарқандай битимлар герман милитаристларининг ана шу планларини амалга оширишга халақит берган тақдирда улар ўзлари қатнашган бундай битимларни парчалаб ташлаяжакларини тажриба кўрсатади.

Герман милитаризмининг қайтадан тикланиши ва ремилитаризация қилинган Ғарбий Германиянинг ҳарбий группага тортилиши Европада янги уруш хавфини ғоят кучайтирган бўлар эди, бу блан янги жаҳон уруши хавфини ҳам кучайтирган бўлар эди. Милитаристлар Германияси кейинги ярим асрда икки марта уруш бошлаганлигини ва бу уруш Европа халқларини сон-саноқсиз кулфатларга дучор қилганлигини кўриб билиш учун Европанинг лоақал кейинги ярим асрдаги тарихига кўз ташлаш кифоядир. Европа давлатларининг халқлари, шу жумладан, француз халқи ҳам ана шу оғир сабоқларни эсда тутиб, «Европа мудофаа бирлашмаси»ни вужудга келтириш планларини ўз осойишталигига бевосита хавф туғдираяжагини, янги уруш хавфини туғдираяжагини ва шундан келиб чиқадиган хавфли оқибатларнинг ҳаммасини вужудга келтираяжагини билиб олдилар. Ҳали яқиндагина иккинчи жаҳон урушини бошидан кечирган Европа халқларининг нима учун шундай ташвиш тортаётганликлари тамомила табиий бир ҳолдир, чунки янги уруш илгариги урушларга қараганда моддий жиҳатдан бениҳоя кўп талафот кўрилишига ва беҳад кўп одамларнинг қурбон қилинишига сабаб бўлур эди. Атом, водород қуроли ва ялпи қирғин қуролларининг бошқа турлари пайдо бўлганлиги муносабати блан буни айниқса та'кидлаб ўтиш керак бўлади. Европанинг одамлар жуда зич яшаётган районларининг халқлари нима учун ташвиш тортаётганликлари айниқса жуда табиий бир ҳолдир. Ана шу районларда давлатларнинг ҳаётий марказлари, шу жумладан, моддий ва ма'навий маданиятнинг қадимги ёдгорликлари бўлган йирик шаҳарлар анча кичик территорияларга жойлашган.

Герман милитаризмини тиклаш сиёсатининг тарафдорлари Ғарбий Германиянинг ремилитаризация қилиниши ва унинг ғарб давлатларининг ҳарқандай блокига тортилиши Германия масаласи юзасидан Совет Иттифоқи блан олиб бориладиган музокараларда ғарб давлатларининг позициясини гўё мустаҳкамлайди, деб масалани шу тарзда баён қилишга уринмоқдалар. Аммо, бундай да'волар ҳечқандай заминга эга эмас. Ҳақиқатда эса, аҳвол тамомила бунинг аксичадир. Ғарбий Германиянинг ремилитаризация қилиниши ва унинг бирор шаклдаги ҳарбий группага тортилиши Германияни бирлаштириш йўлида бартараф қилиб бўлмайдиган ғовларни вужудга келтиради ва бинобарин, Германия масаласи юзасидан келишиб олишга имкон бермайди. Бунинг ма'носи шуки, ягона герман миллати номуайян узоқ вақтгача икки қисмга ажралган ҳолда қолган бўлар эди. Бу эса, Европада тинчликни сақлаш иши учун хавфли бир аҳволни вужудга келтиради. Бу аҳволнинг герман халқининг манфаатларига ва миллий жиҳатдан бирлашиш йўлидаги табиий интилишларига хилоф эканлиги тўғрисида гапириб ҳам турмаймиз.

«Европа мудофаа бирлашмаси» тўғрисидаги шартноманинг барбод этилганлиги Европада ҳам, дун'ёнинг бошқа қисмида ҳам давлатларнинг агрессив ҳарбий группаларини вужудга келтиришга қаратилган сиёсатга шубҳасиз жиддий зарба беради. АҚШдаги ҳукмрон доиралар агрессив ҳарбий группалар тузиш сиёсатининг илҳомчиларидир. Аммо, французларнинг мардона ҳаракати натижасида бундай сиёсат авторлари ва тарафдорлари мағлубиятга учраганидан кейин тинчлик душманларининг кирдикорларига нисбатан халқларнинг ҳушёрлигини бўшаштириш мумкин деб ўйлаш хато бўлар эди.

Ҳозирги вақтдаёқ герман милитаризмини тиклашга қаратилган янги планлар очиқдан-очиқ муҳокама қилинаётганлиги ма'лум. Ғарб давлатларининг расмий доиралари Ғарбий Германияни ғарб мамлакатларининг ҳарбий блокига тортиш тўғрисидаги янги планни ишлаб чиқиш учун музокара олиб бориш тўғрисида мумкин қадар тезроқ келишиб олишга уриниб, жон-жаҳдлари блан иш кўрмоқдалар. Ғарб давлатларининг ҳукмрон доиралари «Европа мудофаа бирлашмаси» ўрнига ғарб давлатларининг бу сафар Англия иштироки блан қандайдир янги комбинациясини тузишга уриниш блан бирга (бу чора Ғарбий Германияни ремилитаризация қилишга имкон берган бўлар эди), Германия масаласи ва Европада коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтириш масаласи юзасидан шу йил 24 июль ва 4 августда қилинган совет таклифлари тўғрисида ҳеч гап айтмасликка зўр бериб ҳаракат қилмоқдалар.

Ғарбий Германияда милитаризмни тиклаш планларида Ғарбий Германияни Шимолий атлантик блокига бевосита жалб этиш планига алоҳида ўрин берилади. Бундан мақсад — Ғарбий Германияни ремилитаризация қилиш учун шу тарзда йўл очиб беришдан иборат.

Бундай планларни илгари сураётган кишилар кўпданоқ шармандаси чиққан зўравонлик қилиш сиёсатининг тарафдорлари Францияда учраган тўсиқларни четлаб ўтиш учун бу планлар керак бўлиб қолганлигини яширмаётирлар. Бошқа сўзлар блан айтганда, бунда гап бу сафар «Европа мудофаа бирлашмаси» шаклидаги бирхил агрессив ҳарбий группа ўрнига, ремилитаризация қилинган Ғарбий Германия иштироки блан худди шундай бошқа бир группани тузиш ва шундай қилиб, французларни янги ниқоб блан алдаш тўғрисида бораётир. Ана шу группани шу ниқоб блан яширишни истайдилар. Шу муносабат блан эндиликда герман милитаризмини тиклаш планлари қандай ниқобга яширинмасин, барибир бу планларнинг амалга оширилиши натижасида Ғарбий Германия янги уруш ўчоғига муқаррар айланажагини ва Германиянинг ҳозир парчаланган ҳолда бўлиши янада кучаяжагини ҳозирнинг ўзидаёқ айтиб ўтиш ўринлидир.

Европа хавфсизлиги манфаатлари, шунингдек герман халқининг манфаатлари Германия масаласини, давлатларнинг тегишли битимларида кўзда тутилганидек, бирлашган, тинчликсевар ва демократик герман давлатини вужудга келтириш асосида ҳал этишни талаб қилади. Германия проблемаси юзасидан бир қарорга келиш учун имкониятлар тамом бўлди, деб айтиб бўлмайди. Совет ҳукумати ана шу аҳволни э'тиборга олиб, шу йил август-сентябрь ойида Франция, Англия ва АҚШ ҳукуматларига тўрт давлатнинг янги кенгашини чақиришни ва бу кенгашда Германия масаласини қараб чиқишни таклиф этди. Уч давлат ҳукуматидан бу тўғрида шу вақтгача жавоб олингани йўқ.

«Европа мудофаа бирлашмаси» тўғрисидаги шартноманинг Франция Миллат мажлиси томонидан рад этилганлиги Европада давлатларнинг бир-бирига қарама-қарши турган ҳарбий группаларини вужудга келтириш сиёсати халқларнинг манфаатларига тамомила ёт эканлигини яна бир марта кўрсатади. Франция парламенти ташқаридан қаттиқ таз'йиқ қилинган бир шароитда мазкур шартномани рад этди. Франция парламентининг қарори чуқур ватанпарварлик актидир. Франциянинг чинакам хавфсизлигини та'минлаш, унинг миллий мустақиллигини сақлаш талаблари буни тақозо этди. Франциянинг ана шу миллий манфаатлари умумевропа хавфсизлигини та'минлаш талабларига мос келади ва мос келмай қолаолмайди. Шу сабабдан, сўзда эмас, балки амалда тинчлик ва халқлар хавфсизлигининг тарафдори бўлган барча кишилар Франция парламентининг ана шу қарорини қониқиш блан ма'қулладилар.

Умумевропа хавфсизлигини та'минлаш манфаатлари Европада бекик ҳарбий группалар тузиш ўрнига, Европадаги барча давлатларнинг иштироки блан, улардаги ижтимоий тузумнинг қандай бўлишидан қат'ий назар, коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтиришни талаб этади. Совет Иттифоқи тақдим этган проект, я'ни «Европада коллектив хавфсизлик тўғрисидаги Умумевропа шартномаси» проекти ва тегишли таклифларни қараб чиқиш учун умумевропа кенгашини чақириш ана шу мақсадларга жавоб беради.

Европада коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтириш ва шу мақсадда Умумевропа шартномасини тузиш, бу шартномада Шарқий ва Ғарбий Германияни қатнаштириш, Германия бирлаштирилганидан кейин эса, унда бирлашган Германияни қатнаштириш Германияни тинчликсеварлик ва демократик асосларда миллий жиҳатдан тиклаш негизида Германия масаласини ҳал этишни енгиллаштирган бўлар эди. Бу эса, Европадаги барча давлатларнинг хавфсизлиги манфаатларига, шу жумладан, Франциянинг хавфсизлиги манфаатларига ҳам жавоб берган бўлар эди. Буюк давлат бўлган Франциянинг тақдири умуман Европанинг тақдиридан сра ажралмайди. Бирлашган ва тинчликсевар Германияни вужудга келтирган ҳолда, Европанинг тинч тараққий этишигина Франциянинг бошқа буюк давлатлар орасида буюк давлат сифатидаги муносиб ўрнини эгаллашини та'минлайди. Бунинг аксича, Европада бир-бирига қарама-қарши турган ҳарбий блоклар мавжуд бўлганида ва унинг марказида милитаристик Ғарбий Германия мавжуд бўлганида, Франция иккинчи даражали давлат ҳолига тушиб қолган бўлар эди. Совет Иттифоқи кучли ва мустақил Франция тарафдори бўлиб келди ва ҳозирда ҳам шунга тарафдордир, чунки фақат шундай кучли ва мустақил Франциягина Европада ва бутун дун'ёда тинчликни сақлашнинг муҳим факторидир.

Жанва кенгаши халқаро вазиятдаги кескинликни юмшатиш ишига муҳим ҳисса қўшди. Жанва кенгашининг натижалари манфаатдор давлатлар ҳақиқатан ҳам истаганларида, ҳали ҳал этилмаган проблемалар юзасидан бир қарорга келиш учун имконият борлигини аниқ исбот этади. Ана шундай бир қарорга келиш тинчликни мустаҳкамлаш манфаатларига муносиб бўлади.

Совет Иттифоқига келганда шуни айтиш кераккки, у ҳал этилмаган халқаро проблемалар юзасидан, шу жумладан, Германия тўғрисидаги, Европада коллектив хавфсизлик системаси тўғрисидаги, атом ва водород қуролини тақиқлаш ҳамда давлатларнинг қурол-яроғларини камайтириш масаласи юзасидан бир қарорга келиш учун, халқаро вазиятдаги кескинликни янада юмшатиш учун мумкин бўлган ҳамма чорани кўрмоқда ва бундан кейин ҳам кўради.

УЗБЕКИСТОН ССРнинг 30 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

Ўзбекистон халқлари тарихи музейида

Ўзбек халқи СССРдаги барча халқлар сингари бой тарихга эгадир. Республикамизнинг 30 йиллик юбилейи яқинлашиб келаётган ҳозирги кунларда Ватанимиз меҳнаткашлари бу сермазмун тарихни ўрганишга яна ҳам қизиқиброқ қарамоқдалар.

Тошкентнинг энг гўзал ва кенг кўчаларидан бири — Куйбишев кўчасида Ўзбекистон халқларининг тарихи музейи жойланган. Музей залларида ўзбек халқининг Улуғ Октябрь социалистик революциясидан сўнгги энг бой мазмунли, бахтиёр ҳаёти тарихига оид материаллардан ташқари халқимизнинг ўтмишдаги тарихига оид материаллар ҳам кўрсатилган.

Ўзбекистон территориясидан топилган Тешик-тош қал'аси ва ундаги материаллар Ўрта Осиё халқларининг ҳам ўз бошиларидан бошланғич жамоа даврини кечирганликларини тасдиқлайди.

Қулдорлик даврига оид материалларга ҳам кенг ўрин берилган бўлиб, унда Александр Македонскийнинг Ўрта Осиёга юришлари ва маҳаллий халқларнинг чет эл босқинчиларига қарши Спитамен раҳбарлигидаги ватанпарварлик курашлари равшан тасвирланган.

Музей экспонатлари орасида ҳарбир даврга оид маданият ва сан'атни акс эттирувчи ёдгорликлар ҳам оз эмас. Масалан, IX — X асрларда Ўрта Осиё территориясида қурилган канализация қувирлари ўша қадим замонларда ҳам республикамиз территориясида сун'ий суғоришнинг анча тараққий этганидан дарак беради. Бундан ташқари X—XI асрларда яшаган фан арбоблари, бутун дун'ё аҳамиятига эга бўлган олимлар: Бухороли Абу Али ибн Сино ва унинг замондоши хоразмли Абурайхон Берунийларнинг расмлари ва уларнинг асарларидан намуналар қўйилган.

Феодализм даврига бағишланган бўлимда буюк олим Абу Али ибн Синога атаб қўшимча экспонатлар тайёрланмоқда. Музейда буюк олимнинг ёшлик чоғлари, ўз лабораториясида ишлаш вақтлари, талабаларга сабоқ бераётган вақтларини тасвирловчи расмлар ва унинг Ҳамондондаги қабрининг фотосурати қўйилган. Бундан ташқари қўшимча экспонатлар қаторида Абу Али ибн Сино блан Берунийнинг савол-жавоблари ҳамда ибн Синонинг медицинага оид шоҳ асари «Алқонун»нинг Ўзбекистон фанлар Академияси Шарқшунослик институти илмий ходимлари томонидан ўзбек ва рус тилларига қилинган таржимаси қўйилади.

XII—XIII асрларга доир материаллар, асосан Ўрта Осиё халқларининг четэл босқинчиларига, шу жумладан мўғулларга қарши олиб борган курашларини кўрсатишга бағишланган.

XV асрга келиб, Ўрта Осиёда фан ва сан'ат соҳасида бироз кўтарилиш юз берди. Бу даврда улуғ олим Улуғбек ўзининг астрономия соҳасида қилган ишлари блан ўзбек халқининг маданияти тарихига яна бир бой саҳифа қўшди. Музей экспонатида улуғ ўзбек астрономи Улуғбекнинг Европа астрономлари орасида тасвирланган суратини ва Улуғбек томонидан асосланган Самарқанддаги обсерватория расмини кўрамиз.

Музей экспонатлари ичида ўзбек адабиётининг отаси Алишер Навоийнинг портрети блан бирга унинг ўлмас асарларининг асл нусхалари ва янги босмалари учун кенг ўрин ажратилган. Улуғ шоирнинг замондошлари — етакчи сан'аткор бўлган рассом Камолиддин Беҳзод ва тожик шоири Абдураҳмон Жомийлар ўз асарлари блан музей экспонатларини бойитганлар. Улардан кейинги материаллар феодал ер эгаларининг қашшоқланиб бораётган кенг меҳнаткаш деҳқонлар оммасини раҳмсиз эксплуатация қилганликларини кўрсатишга бағишланган.

Шундай қилиб музейга келган киши бу залда бошланғич жамоадан тортиб то XIX асрнинг биринчи ярмисигача бўлган даврга оид материаллар блан танишади.

Ўрта Осиёнинг Россияга қўшилиши натижасида ўлка ҳаётида катта ўзгариш юз берди. Чунки Россия фақат эксплуататорлар Россияси бўлмасдан, илғор маданият эгалари, фан арбоблари, улуғ кишилар—Ульяновлар, Чернишевский, Добролюбов ва Чехов, Горькийлар Россияси ҳам эди. Ўрта Осиёнинг илғор, революцион Россияга қўшилиши мамлакат маданий-сиёсий ва иқтисодий ҳаётида катта силжиш ясади. Музейда «Туркистон — Чор Россияси составида» деган махсус зал бўлиб, бунда Туркистондаги иқтисодий, маданий ва сиёсий кўтарилишни кўрсатувчи экспонатлар қўйилган.

Рус маданиятининг та'сири остида Туркистонда ҳам эксплуататорлар, маҳаллий бойлар ва бекларнинг разил башараларини фош қилиб, куйловчи илғор фикр эгалари Муқимий, Фурқат, Аҳмад Дониш каби буюк кишилар етишдилар. Музейда бу прогрессив демократик фикр эгаларининг портретлари, босилган асарлари қўйилиб, булар ичида Муқимийнинг ше'рлари тикилган ипак сўзана алоҳида диққатга сазовордир.

Қолган асосий материаллар, Туркистонда туғилиб келаётган ишчилар ҳаракатига, 1905 йилги революцияга, Тошкент маҳаллий ишчиларининг революционлашиб боришига ва Ўрта Осиё темир йўли ишчилари революцион фаолиятининг ўсиши ва Туркистон социал-демократларининг бу ҳаракатга бошчилик қилиши, биринчи босилган революцион варақалар ва мурожаатномаларнинг тарқатилиши каби воқиаларга бағишланган.

1917 йил февраль буржуа-демократик революцияси Улуғ Октябрь социалистик революциясининг арафаси бўлди. Шу шонли даврдан, я'ни Улуғ Октябрь революциясига тайёргарлик кўриш давридан музейнинг 4-нчи — Совет даврига аталган зали бошланади.

Бу зал, асосан, Коммунистик партия раҳбарлигида мамлакатимизда Совет социалистик тузумнинг узил-кесил ғалабасигача бўлган даврни ўз ичига олади. Залда мамлакатимиз босиб ўтган ҳарбир давр учун алоҳида бўлимлар ташкил қилинган. Бўлимларда Туркистондаги гражданлар уруши ва чет эл интервенцияси даври (1918 — 1920 йиллар), босмачиларга қарши кураш, Туркистон меҳнаткашларининг мамлакатни тиклашдаги ижодий меҳнатлари (коммунистик субботниклар), Ўрта Осиёнинг миллий чегараланиши ва Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг ташкил топиши (1924 йил), Ўзбекистонда ўтказилган ер-сув ислоҳоти, (1926 йил), ўзбек хотин-қизларининг озодликка чиқарилиши даври жуда кўп расмлар, фото-суратлар, диаграммалар, хариталар асосида кўрсатилган.

Коммунистик партиямиз 1927 йилда, паранжига ва эски урф-одатларга қарши оммавий тушинтириш, кураш олиб боради. Республиканинг ҳамма жойларида хотин-қизлар озодлигига бағишланган тантанали митинглар ўтказилади, юзлаб ва минглаб хотин-қизлар чачвон-паранжиларини ўтга ёқиб, «ичкари» зулматидан қутилаётган бир вақтда империализмнинг бир тўда малайлари актив хотин-қизларимизга қарши террор юргазишдек қабиҳ йўлга кирдилар. Турсуной, Нурхон, Шарафат, Бибинисо, Адолат каби актив аёлларимиз бу террорнинг қурбони бўлдилар.

Ўзбек совет адабиётининг асосчиси отоқли шоир ва драматург Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг «Ҳужум хоинларга», «Турсуной марсияси» каби ше'рларининг текстлари шу бўлимга қўйилган.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати раҳбарлигида озод хотин-қизларимизнинг янги, эркин ҳаётга бўлган енгилмас иродаси шиддатли синфий курашларда ғолиб чиқди. Бахтиёр ўзбек хотин-қизлари зўр иштиёқ блан ижодий меҳнат қучоғига отилдилар, мамлакатнинг сиёсий ҳаётида актив қатнашабошладилар, Совет ҳукумати кенг очиб қўйган илм ва маърифатдан тўла фойдаланабордилар.

Кейинги бўлимларда эса, мамлакатимиздаги биринчи ва иккинчи бешйилликлар даврида саноат ва қишлоқ хўжалиги ҳамма тормоқларининг ўсиши, пахтачиликни ривожлантиришда партия ва ҳукуматимизнинг кундалик ғамхўрлиги, Ўзбекистондаги суғориш ишларининг кенг йўлга қўйилиши ҳамда ўзбек миллий маданиятининг социалистик мазмунда юксалишини кўрамиз. 1937 йилда Москвада бўлиб ўтган сан'ат ва адабиёт ўнкунлигининг актив иштирокчилари ва ўзбек сан'ат усталари, ўзбек адабиётининг кўзга кўринган шоир ва ёзувчиларининг ижоди учун алоҳида стенд ажратилган.

Музейнинг «Ўзбекистон — Қизил Армия арсенали» деган бўлимида Улуғ Ватан уруши даврида ўзбек меҳнаткашларининг душман устидан ғалабани та'минлаш учун олиб борган фидокорона меҳнатлари кўрсатилади.

Она-Ватанимизни немис-фашист босқинчилардан тозалашда кўрсатган мардликлари учун бирқанча ўзбек ўғилларига Совет Иттифоқининг Қаҳрамони унвони берилган. Шу улуғ ном эгалари музей экспонатларида ўрин олганлар.

Кейинги бўлимлар урушдан кейинги бешйилликлар даврига бағишланган бўлиб, улар социалистик саноат, қишлоқ хўжалигимиздаги ютуқлар, янги хўжалик машиналарини ихтиро' қилишдаги инженер-техник ходимларимизнинг маҳоратлари, хўжаликнинг ҳамма тормоқларида социалистик мусобақанинг кенг ёйилишини тасвирловчи материалларга асосланган. Кейинги бешйилликлар даврида фақат саноат, қишлоқ хўжалигимизгина эмас, балки ўзбек халқининг социалистик маданияти ҳам кенг ривож топди, халқимизнинг моддий-маданий фаровонлиги юксалаборди, шу юксалишлар ёрқин экспонатлар ёрдамида музей залида кенг кўрсатилган.

Украинанинг Россияга қайта қўшилишига 300 йил тўлиши муносабати блан музейда «Халқлар дўстлиги—Совет давлати куч ва қудратининг манбаидир» деган темада қўшимча виставка зали очилган. Бу ердаги экспонатлар халқлар ўртасидаги дўстликни кўрсатувчи материаллардир. Улар хитой халқининг Ўзбекистонга совға қилган нозик вазалари, фил суягидан ишланган миниатюралар, Ўзбекистоннинг 25 йиллик юбилейига қардош миллий республикаларимиз томонидан совға қилинган гиламлар, сўзана ва портретлар ҳамда 16 қардош социалистик республикаларининг байроқларидан иборатдир.

Музейда сиёсий-оммавий бўлим бўлиб, бу бўлим ўз олдига асосан шу музей материалларини Ўзбекистон меҳнаткашлари ўртасида оммалаштириш, мактаб ўқувчиларига ўз ўлка тарихини ўрганишда ёрдам бериш каби вазифаларни қўйган. Сиёсий-оммавий бўлим мактабларда, фабрика, завод ва бошқа корхоналарда Ўзбекистон тарихига оид масалаларда лекциялар уюштиради.

Музейнинг сиёсий-оммавий бўлими республикамизнинг 30 йиллик юбилейига атаб «Ўзбекистонда фаннинг ўсиши» деган темада кўчма виставка тайёрламоқда. Бу виставкада Ўзбекистон фанлар Академиясининг 11 йиллик фаолияти тўла акс этдирилади. Ўзбекистондаги илмий-текшириш институтларининг ижодий ишлари, айниқса пахтачиликни ривожлатиришдаги Ўзбекистон олимларининг кашфиётлари, совет фанининг тараққиётида Ўзбекистон олимларининг роли, чет эл ва қардош республика олимлари ўртасидаги фикр олмошишларни кўрсатувчи экспонатлар бор. Айниқса 1954 йил февраль ойида тарихчиларнинг Тошкентда бўлиб ўтган қўшма илмий сессиясига оид материалар кенг кўрсатилган. Кўчма виставка меҳнаткашларни Ўзбекистонда 30 йил мобайнида фан тараққиёти блан таништиради.

Шуни ҳам айтиш зарурки, музей фаолиятида кўпгина камчиликлар мавжуд, айниқса музей экспонатлар майдонининг торлиги музей фондидаги бой материалларни тўла кўрсатишга имкон бермайди. Агар музей майдони анчагина кенгайтирилса, Ўзбекистон халқларининг моддий-маданий ҳаёти тарихини акс эттирувчи янги, кўпгина муҳим материаллар музей экспонатларини янада бойитган бўлар эди. Шу камчилик тузатилса, ўлка тарихини баён қилувчи музейимиз меҳнаткашлар ўртасида яна ҳам кўпроқ шуҳрат қозонади, ўз фаолиятини сўзсиз янада юқори даражага кўтаради.

Н. СОДИҚОВА,
тарих фанлари кандидати.

Республикамиз юбилейини муносиб совғалар блан кутиб олайлик!

Йиғим-терим сур'атини тобора тезлатмоқдалар

Чиноз районидаги «XIX партс'езд» колхозининг а'золари бу йил ўтган йилдагига қараганда пахта теримини анча эрта бошладилар. Айниқса колхозининг Имомқул Маҳаммадқулов ва Боймат Ортиқов ўртоқлар бошлиқ бригадалари давлатга пахта топширишни кундан-кунга кучайтирмоқдалар.

Ўртоқ Тўра Холиқов бошлиқ бригада а'золари 3 сентябрьгача йиллик планнинг 28 проценти миқдорида пахта топширдилар. Бригаданинг мавсумда 10—15 минг килограммдан пахта териш мажбуриятини олган Турсуной Бойназарова, Холбуви Қўшимова, Раҳбар Ҳайдарова ва Алиқўзиева каби кўпгина ёш теримчилари кунига 95—100 килограммдан пахта термоқдалар. Шу бригаданинг а'зоси Қумри Қўчқорова 6 кун ичида 580 килограмм пахта терди.

Колхоз правленеиси, партия ва комсомол ташкилотлари Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг қарори асосида иш плани тузилилар.

Колхозда дала шийпонлари қайтадан ремонт қилиниб, турли плакат, шиорлар блан безатилган. Барча бригадаларда комсомол назорат постлари ташкил қилинган. Бу постлар пахтанинг хом терилиши, нобуд бўлиши ва ифлосланишига қарши қаттиқ чоралар кўрмоқдалар. Колхоз комсомол ташкилотининг секретари ўртоқ Нурматов бу ишларнинг бажарилишини доимо назорат қилиб туради. Колхоз ҳар куни давлатга мажбуриятнинг 2—2,5 проценти миқдорида пахта топширмоқда.

Райондаги Ленин номли колхозда ҳам пахта териш ва уни давлатга топшириш сур'ати кундан-кунга кучаймоқда. Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасининг қатнашчиси Раҳмонали Муҳаммедов, Эргашота Комилов, Бойтай Мирзаева ўртоқлар бошлиқ звенолар кунига 1,5 тоннадан пахта териб, кундалик графикни 2 — 2,5 ҳисса ошириб бажармоқдалар. Сайди Ҳайдарова, Қутби Тоғаева, Санамой Хожиева, Тошбуви Ғайназарова каби чевар теримчилар ҳар куни 100—120 килограммдан отбор сорт пахта термоқдалар.

Колхознинг илғор бригада бошлиғи ўртоқ Аҳмаджон Пўлатов бундай дейди:

— Бригадамиз а'золари шартли суғориладиган 70 гектар ернинг ҳар гектаридан 30 центнердан пахта топшириш учун курашмоқда. Серҳосил бўлиб етишган пахталаримиз ҳозир қийғос очилабошлади.

Бригадамиз колхозда биринчи бўлиб, пахта теришга киришди ва 5 кунда йиллик планнинг 9,5 проценти миқдорида пахта топширди. Биз 10 октябрьгача пахта тайёрлаш планини тўла бажаришга аҳд қилдик.

Райоиннинг Сталин номли, Максим Горький номли, Каганович номли колхозлари ҳам кундан-кунга давлатга кўпроқ пахта топширмоқда.

А. МУҲАММАДАЛИЕВ.

Сирдар'ё район колхозлари ғўза баргини сун'ий равишда тўкиш ишларини кун сайин кучайтирмоқдалар. **Суратда:** лётчик ўртоқ **М. Заборцев** райондаги «XVIII партконференция» колхози ғўзаларига дори сепмоқда.

А. Аверьянов фотоси.

Машина-экскаватор станциялари кучидан ҳартомонлама унумли фойдаланиш керак

СССР Министрлар Совет ва КПСС Марказий Комитетининг «Ўзбекистон ССРда 1954 — 1958 йилларда пахтачиликни янада ривожлантириш тўғрисида»-ги қарори пахтакорлар блан бир қаторда, машина-экскаватор станцияларининг ходимлари олдига ҳам шарафли вазифалар қўйди. Экин майдонларини қўриқ ва бўз ерлар ҳисобига янада кенгайтириш, суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш юзасидан бирқатор кечиктириб бўлмайдиган ер қазиш ишларини бажариш машина-экскаватор станциялари зиммасига юкланди.

Бекобод машина-экскаватор станцияси коллективи, партия ва ҳукуматимизнинг янги ерларни ўзлаштириш тўғрисидаги қарорларидан руҳланиб, ўзларига топширилган машина ва агрегатлардан тўғри ва унумли фойдаланиш, уларнинг иш унумини оширишда бирмунча муваффақиятларни қўлга киритмоқдалар.

Бу станция Бекобод районидаги 11 та колхозга хизмат қилади. Коллектив кейинги вақтларда бу колхозларда бирқанча ирригация-мелиорация ишлари: жумладан янги ерларни ўзлаштириш, бу ерларни мелиоратив жиҳатдан яхшилаш юзасидан катта ҳажмдаги ер қазиш ишларини амалга оширди. Станциядаги экскаваторчи бригадалар ўртасида социалистик мусобақа кенг йўлга қўйилиб, иш унумининг кун сайин оширилиши натижасида олти ой ичида 568 минг кубометр ҳажмда ер қазидилар.

Ҳозирги кунларда станциянинг 6 та экскаватор бригадаси Мирзачўл массивларида ишламоқда. Бригадалар меҳнатда намуна кўрсатиб, кунлик ер қазиш топшириқларини ошиғи блан бажармоқдалар. Кекса машинист ўртоқ Междубаев бошлиқ 239-нчи машина экипажи ҳозирнинг ўзидаёқ, йиллик планни 105 процент, ўртоқ Позликов бошлиқ машина экипажи эса 100 процент қилиб бажардилар.

Экскаватор ва бульдозерлар кучидан унумли фойдаланиш натижасида райоининг Охунбобоев номли, «Қизил пахтакор», Мичурин номли ва Сталин номли колхозларида 50—60 гектарлаб янги ерлар ўзлаштирилиб, пахта майдонлари анча кенгайтирилди.

Охунбобоев номли колхозда хизмат қилаётган 240-нчи экскаваторнинг машинисти ўртоқ Вескубин йил бошидан бери 85 минг кубометр ер қазиб, олган социалистик мажбуриятини шараф блан бажарди ва шу кунгача 1246 килограмм ёнилғи тежашга муваффақ бўлди.

Шунингдек, «Қизил пахтакор» колхозида хизмат қилаётган ўртоқ Абдуллаев бошлиқ бригада ҳам 1482 килограмм, ўртоқ Междубаев бошлиқ бригада 866 килограмм ва бульдозерчи ўртоқ Рейнер бошлиқ бригада 285 килограмм, ўртоқ Мартименов бошлиқ бригада 297 килограмм ёнилғи тежашга эришдилар.

Броқ, станцияда бу ютуқлар блан бир қаторда, бирқанча камчиликлар ҳам мавжуд. Шу вақтгача экскаватор участкаларидаги устахоналар малакали кадрлар блан та'минланмаган. Илғорлар тажрибаси оммалаштирилмаганлиги сабабли, бирқатор бригадалар йиллик планни бажармаётирлар. Жумладан, Эмиров, Пашков ва Розиқов ўртоқлар бошлиқ бригадалар олган мажбуриятларини энди 35—40 процент бажарганлар, холос.

Станцияда бундай камчиликларни йўқотиш, бригадаларга ёрдам бериш, уларни қолоқликдан чиқариш ва илғорлар тажрибасини кенг ёйишда тегишли чора ва тадбирларни кўрмаётирлар.

Станцияда бундай камчиликларнинг рўй беришига яна бир сабаб шуки, станция раҳбарлари экскаваторчи кадрларни жой-жойига қўйиб ишлатишга камдан-кам аҳамият берадилар. Экскаваторларни зарур материаллар блан ўз вақтида та'минлаб турмайдилар.

Шуни ҳам айтиш кераккии, станциядаги айрим бригадаларда меҳнат интизоми бўшашиб кетган. Ишчилар учун нормал маданий-маиший шароит яратиб берилмаганидан ба'зи машиналар унумли ишламаётир. Масалан, ҳар куни уч сменада ишлаши лозим бўлган 1153, 1002, 30, 999, 279-нчи экскаваторлар икки сменада, 239-нчи машина эса фақат бир сменада ишламоқда. Бу эса станциянинг йиллик давлат планининг бажарилишига путур етказмоқда.

Бундан ташқари, станцияда социалистик мусобақа расмият учунгина ташкил этилган. Йил бошидан бери мусобақа натижалари текширилган эмас. Шу блан бирга станцияда ҳисоб-китоб ишлари бутунлай ёмон аҳволда. Машиналар учун зарур бўлган бензин, автол, негрозин сингари ёнилғи материаллари ҳануз август ойи учун олинмасдан ётади.

Бекобод машина-экскаватор станциясининг раҳбарлари (директори Жилудов, бош инженери Басов ўртоқлар) бу камчиликларни бартараф қилиш юзасидан тегишли чора ва тадбирларни тезда кўришлари ва станцияни илғор станциялар қаторига ўтказишлари зарур.

А. ШАЙХОВ,
А. САТТОРОВ.

Илғор теримчилар мусобақаси янада кучайтирилсин

КЕЛЕС. («Тошкент ҳақиқати» мухбиридан). Калинин районидаги пахтакор колхозларда йиғим-теримга уюшқоқлик блан киришдилар. 6 сентябрь куни Келес пахта заводига янги ҳосил ортган қизил карвони келди. Биринчи ҳосилни заводга келтирган колхозчилар ва завод ишчилари республикамиз бўйича мамлакатга 3 миллион тонна пахта етиштириб бериш юзасидан олинган социалистик мажбуриятни тўла бажариш учун йиғимтеримни уюшқоқлик блан ўтказажакларини изҳор қилдилар.

Ленин қишлоқ советидаги Молотов номли, «XVIII партия с'езди» ва «Победа Октября» колхозлари даласида кўпминггчи теримчилар мусобақаси кучаймоқда. Чечан теримчилар мавсумда 10 — 12 тоннадан пахта териш мажбуриятини олиб, терим сур'атини тезлатмоқдалар.

Ўртоқ Сотиболди Холиқов бошлиқ 7-нчи бригада Молотов номли колхоздагина эмас, райондаги пахтачилик бригадалари орасида ҳаммадан олдинда бораётир. Бу бригада пахтакорлари 55 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил етиштириш учун курашдилар.

Шу кунларда бригададаги теримчилар мусобақада илғорлик учун курашмоқдалар. Улар орасида Тўхтаой Дар'ёбоева ҳаммадан олдинда бораётир. У мавсумда 12 тонна пахта териб бериш мажбуриятини олган эди. Теримнинг дастлабки кунлариданоқ у 100 — 125 килограммдан пахта терди. Унинг дугоналари Халила Файзиева, Рауфа Халилова каби чечан теримчи қизлар ҳам кунлик терим нормаларини 2,5 — 3 ҳиссадан бажармоқдалар.

Бригадада пахта териш сур'атини тезлатиш учун кўрилган тадбирлар, айниқса теримчилар меҳнатининг тўғри ташкил қилиниши яхши самаралар бераётир. 7 сентябрьгача бу бригада йиллик пахта тайёрлаш планини 13,5 процент бажарди. Шу бригаданинг ўртоқ Деқонбой Мусаев бошлиқ звеноси эса йиллик планини 21 процентга етказди.

Колхозда ўртоқ Қулаҳмад Дўстмуҳамедов бошлиқ 5-нчи бригадада ҳам терим сур'ати тез бораётир. Теримчилар мусобақасида қатнашаётган комсомол ва ёшлар кунлик терим нормаларини ошириб бажармоқдалар. Бригада йиллик планнинг 11,5 проценти миқдорида пахта териб олди.

Шу қишлоқ советига қарашли «Победа Октября», «XVIII партия с'езди» колхозларида ҳам теримчилар мусобақаси қизғин бораётир. 32 теримчи ўнгмингчилар қаторига қўшилган.

Шуни ҳам айтиш кераккии, пахта йиғим-теримининг дастлабки кунлариданоқ камчиликларга йўл қўйилмоқда. Молотов номли колхознинг 2-нчи бригадасида табельчи ўртоқ Ашур Мусаев теримчиларнинг меҳнатини ҳисобга олишга мас'улиятсизлик блан қараган. У қайси теримчининг қанча пахта терганлигини аниқ билмайди.

Райондаги уччала колхозда ҳам пахтанинг саноат сортларини бузиш ҳоллари рўй бермоқда. Ҳўл, етилмаган пахталар яхши нав'ли пахталарга аралаштириб юборилган. Бундай аҳволлар «Победа Октября» колхозининг 1,2 ва 3-нчи бригадаларида рўй бермоқда. Колхоз ҳосилот советининг раислари ва МТС агрономлари терим сифати устидан изчил назорат олиб бормаётирлар. Молотов номли колхозда терим бошлангандан буён ҳосилот советининг раиси ўртоқ Ғани Ғофуров 2-нчи бригада даласида бўлгани йўқ, у бу ердаги аҳволдан хабарсиз.

Бундан ташқари дала шийпонларида умумий овқатланиш ташкил қилинмаган. Сиёсий-оммавий ишларни кучайтириш блан илғор теримчилар тажрибаларини оммалаштириш соҳасида партия ташкилотларининг ташкилотчилик фаолияти кўринмайди.

Т. ОРИПОВ.

Муносиб ҳисса

Мен, жонажон пойтахтимиз Москвада — Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасида бўлдим. У ерда ҳур республикаларимизнинг гўзал павильонларини марок блан томоша қилдим: Мичурин боғи, колхозлар майдонидаги экспонат экинлар, чорвачилик шаҳарчаси, мўйна ҳайвонларининг вольерлари менда катта таассурот қолдирди.

Виставка СССР Министрлар Совети ва КПСС Марказий Комитетининг мамлакатимиз қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш тўғрисидаги сентябрь Пленуми қарорини совет кишилари томонидан шараф блан бажарилаётганлигини бутун дун'ё олдида намойиш қилиб кўрсатмоқда.

Партия ва ҳукуматимиз ўзининг бу тарихий қарорида қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини, шу жумладан чорвачиликни ривожлантиришга ҳам катта аҳамият берган эди.

Колхозимиз а'золари барча совет кишилари блан бир қаторда бу тарихий қарорни амалга ошириш ишига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшиш учун курашмоқдалар, чорвачиликни ривожлантиришга катта аҳамият бераётирлар.

Бир йиллик ўтган давр ичида колхозимиз корамолларининг сони пландагига нисбатан 12 бош ортди. Йилқи 35 процент, эчки 47, чўчқалар 40 процент кўпайди. Ўтган йилги 4664 бош қўй бу йил 5266 бошга етди.

Биз бу муваффақиятларга меҳнатни тўғри ташкил қилиш, ем-хашакларни ўз вақтида етарли жамғариш, отхона, молхона ва қўраларни қиш мавсумига тахт қилиб қўйиш ва шу йўл блан молларимизни қишдан соғ-саломат чиқариш орқали эришдик.

Фермамизда ҳозир 189 бош соғин сигир бор. Буларнинг ҳарбиридан ўрта ҳисоб блан ҳар куни 10 — 15 литрдан сут соғиб олмоқдамиз. «Многа», «Конфетка», «Юлдуз» номли зотли сигирларимиз 25 — 30 литрдан сут бермоқда. Йил бошидан бери давлатга 346 минг 193 литр сут топширдик.

Фермамизнинг энг яхши сут соғучиси Назми Мухидова 10 ой ичида 11 бош сигирдан планда белгиланган 30 минг ўрнига 40 минг литр сут соғиб олди. Унинг дугоналари Фароғат Ғаниева, Лутфи Иброҳимовалар ҳам ўзларининг фидокорона меҳнатлари блан юксак натижаларга эришаётирлар.

Колхозимиз а'золари чорва моллари сонини янада кўпайтириш, кўплаб қулин, қўзи, бузоқ олиш учун курашмоқдалар. Турди Қўшонов, Асқар Жабборов, Узоқбой Турғунов, Адҳам Эшонов каби моҳир чўпонларимиз ўзларининг кўп йиллик тажрибалари ва ҳалол меҳнатлари блан колхозчиларимиз ҳурматига сазовор бўлаётирлар.

Колхоз бу йилги ем-хашак тайёрлаш планини бажарди. Отхона, молхона ва қўраларимиз қишки мавсумга тахт қилиб қўйилди.

Биз қўлга киритилган бу ютуқларимиз блан қаноатланиб қолмаймиз. Фидокорона меҳнатимиз блан мамлакатимизда партия ва ҳукуматимизнинг сентябрь, февраль, март, июнь Пленумлари қарорларини тўла бажарилишига муносиб ҳиссамизни қўшамиз.

Ҳикоят АБДУЛЛАЕВА.
Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасининг қатнашчиси, Калинин район, Сталин номли колхознинг илғор сут соғучиси.

Чорва қишловига тайёргарлик кўрилмаётир

Юқоричирчиқ районидаги Карл Маркс номли колхоз раҳбарлари ўтган йил чорва қишловига жуда ёмон тайёргарлик кўрганликлари учун қиш даврида анча қийинчиликларга дуч келинган эди. Лекин колхоз раҳбарлари (раиси Шералиев) ўтган йилги ёмон ишлашнинг оқибатларидан тўғри хулоса чиқармадилар. Улар чорва қишловига тайёргарлик ишларини бу йил ҳам қониқарсиз ўтказмоқдалар. Масалан колхоздаги 152 гектар бедапоя ёз давомида 3—4 марта суғорилиши, камида 4 марта ўриб олиниши ва 400—450 тонна қуруқ беда ғарамга босилиши керак эди. Броқ бедапоялар бир марта ҳам суғорилмади. Беда икки марта ўрилди дейилса ҳам, лекин ҳали бир марта ўрилмаган бедалар бор. Шунинг учун ҳозиргача жамғарилган беда 250 тоннага етмайди.

Колхоз ўзига қарашли 250 гектар қир ердан 250 тонна табиий пичан тайёрлаши лозим эди. Аммо ҳозиргача 200 тоннага етар-етмас пичан тайёрланган, холос. Тайёрланган пичан яхши сақланмаётир. Аксинча, колхоз раҳбарлари ўзлари бош бўлганлари ҳолда тайёрланган пичан талон-торож қилинмоқда. Масалан, колхоз раиси Шералиев, ферма мудири Б. Қурбонов ва уларнинг теварагида юрган «активлар»дан И. Қосимов, П. Айитқулов, А. Жумадиллаев, С. Абдиевлар колхоз пичанини арава, машиналарга ортиб ўз уйларига ташиб олмоқдалар. Жумладан раис Шералиев, бухгалтер Қулмирзаевларнинг ховлисига икки машина-ю, бир аравадан пичан келиб тушди.

Худди ўтган йилдагига ўхшаш, бу йил ҳам чорва биноларини ремонт қилиш ишлари ёмон аҳволда. 4 отхона, 2 молхона, бир қўйхонада бошланган ремонт ишларининг қачон тугалланиши ма'лум эмас. «Қизил юлдуз» участкасидаги катта отхонанинг ремонти ҳали бошланмаган.

Қисқаси Карл Маркс номли колхозда чорва қишловига тайёргарлик кўришда жуда мас'улиятсизлик қилинмоқда. Бу ҳол ўтган қишдаги қийинчиликларнинг такрорланиш хавфини туғдираётир. Юқоричирчиқ район партия комитети ва район ижроия комитети Карл Маркс колхозидаги аҳвол блан жиддий шуғулланишлари, колхозда чорва қишловига тайёргарликда йўл қўйилаётган камчиликларни тезда бартараф қилиш тадбирларини кўришлари керак.

С. САБДЕНОВ.

Аҳолига кўплаб маҳсулот етказиб бермоқда

Оржоникидзе районидаги Навоий номли колхоз йирик сабзавотчилик колхозларидан бири ҳисобланади. Колхоз бу йил 699 гектар ерга картошка ва сабзавот экинлари эккан. Колхоз а'золарининг фидокорона меҳнатлари натижасида эртаги картошкадан мўл ҳосил етиштирилиб, гектаридан 8 — 9 тонна ўрнига 10 тоннадан маҳсулот олинди.

Бошқа эртаги экинлардан ҳам мўл ҳосил етиштирилиб, яхши натижаларга эришилди. Шу кунларда колхоз шаҳар аҳолиси учун 13—14 тоннадан сабзавот маҳсулотлари етказиб бераётир.

Колхоз бу йил давлатга 727 тонна сабзавот топшириш мажбуриятини олган эди. Мажбуриятни тўла ва муддатидан олдин бажариш учун меҳнатсевар колхозчилар зўр ғайрат блан меҳнат қилмоқдалар. Кенжа Зоитов бошлиқ 4-нчи бригада гектаридан 25 тонна ўрнига, 40 тоннадан помидор етиштиришга сўз бериб, ҳозиргача 23 тонна помидор териб давлатга топширди. Фаттоҳ Набиев бошлиқ 5-нчи бригада ҳам илғорлар қаторида келаётир. Бу бригада а'золари ҳар гектар ердан 23 тонна ўрнига 38 тоннадан помидор етиштириш учун курашаётирлар.

КПСС Марказий Комитетининг февраль-март Пленуми қарорига жавобан колхоз а'золари тепаликларни текислаб, экин майдонини 25 гектарга кенгайтирдилар ва унга ҳам полиз экинлари экдилар. Насослар орқали сув чиқарилган бу ерда колхозчилар ғайрат кўрсатиб ишладилар ва қовун-тарвуздан мўл ҳосил етиштирдилар.

Яқинда, колхоз бошланғич партия ташкилоти (секретари ўртоқ Зокиров) очиқ партия мажлиси ўтказди. Мажлисда картошка ва сабзавот экинларини йиғиб-териб олишнинг бориши ва кечки экинларни йиғиб-териб олишга тайёргарлик кўриш масаласи муҳокама қилинди. Колхоз раиси ўртоқ А. А'замов давлатга сабзавот маҳсулотлари етказиб бериш топшириқларини ҳамавақт ошириб бажарилаётганлиги тўғрисида сўзлади. Колхоз шу вақтгача 537 тонна сабзавот маҳсулоти етказиб бериб, мажбуриятнинг кўп қисмини бажариб қўйган. Шу кунларда колхоз а'золари фидокорона меҳнат қилиб, Ўзбекистон ССРнинг 30 йиллиги ва Улуғ Октябрь Социалистик революциясининг 37 йиллиги шарафига пландан ташқари кўплаб маҳсулот етказиб бериш учун астойдил курашмоқдалар.

Ҳозир кечки экинларни йиғиб-териб олишга тайёргарлик кўриш ишлари қизғин бораётир. 7 мингта яшик, 1500 та қоп тахт қилиб қўйилди. Булардан ташқари 40 та от боқувга қўйилиб, 25 та арава ремонтдан чиқарилди.

Бу колхозда 300 гектар ерга картошка янги, прогрессив усулда экилган ва механизация асосида парвариш қилинган эди. Колхоз а'золари бу картошкани тез ва сра нобуд қилмай йиғиб-териб олиш учун барча агрегатларни тайёрлаб қўймоқдалар.

Колхоз шаҳар аҳолисини бутун йил давомида янги сабзавот маҳсулотлари блан та'минлаш мақсадида 1 минг квадрат метр ҳажмидаги янги теплица—комбинатни бу йил қуриб тамомлади. Комбинатнинг 3 секцияси бўлиб, уларга помидор, бодринг, бақлажон уруғлари сепилди.

Навоий номли колхоз а'золари Тошкент шаҳар меҳнаткашларига кўп ва юқори сифатли сабзавот маҳсулотлари етказиб бериш учун барча тадбирларни кўрмоқдалар. Ҳар куни тонналаб қовун-тарвуз, помидор, олма ва бошқа маҳсулотлар колхознинг шаҳардаги сабзавот дўконларида сотилаётир.

Ў. УМАРБЕКОВ.

Илғор теримчилар

Верхне-волинск районидаги Куйбишев номли колхозда колхоз а'золарининг фидокорона меҳнати туфайли бу йил мўл ҳосил етиштирилиб пахта ҳар йилдагидан эрта очилди.

Ўзбекистон ССРнинг 30 йиллик юбилейи муносабати блан йиллик пахта тайёрлаш планини 7 ноябрьгача бажаришга аҳд қилган колхоз пахтакорлари ҳозир пахта теримига оммавий равишда киришдилар.

Илғор теримчилардан Жаннат Тожибоева, Инобатхон Акбарова, Тошпўлат Эгамбердиева каби ўртоқлар октябрь байрами шарафига бошланган социалистик мусобақага қўшилиб, мавсумда 15 минг килограммдан пахта теришга ва'да берган эдилар. Ҳозир улар ўз мажбуриятларини бажариш йўлида фидокорона меҳнат қилиб, кунига 120—130 килограммдан пахта тераётирлар.

Б.ТЕШАБОЕВ.

Колхоз автомашиналарининг шоферлари

Оққўрғонга олиб борадиган кенг йўлдан янги «ГАЗ—51» маркали автомашина елиб бормоқда. Рульда ёш колхозчи Ғулом Холматов ўтирибди. У, ғўза баргларини сун'ий равишда тушириш учун ишлатиладиган дориворларни олиш учун «сельхозснаб» омборига ошиқарди. Ахир, у а'зо бўлган Сталин номли колхозда бу йил 700 гектар майдондаги пахта ҳосили машина блан териб олинади-да. Бу муҳим кампанияга олдиндан пухта тайёргарлик кўрилмаса, аввалги йиллардагидек пахта нобудгарчилигига йўл қўйилиши мумкин. Буни Ғуломжон яхши тушунади.

— Қани тезроқ, оғайнилар, ҳозир қўл қовиштириб ўлтирадиган вақтми? — машинадан тушмай гап қотди Ғуломжон.

— Оббо шоферларей, жони-ҳолинга қўймайди-я, — деди инжиқланиб омбор мудири,—буларга ҳамма нарсани дарров тахт қилиб берсанг...

— Машина чаққон ишлашни севади, — уқтирарди Холматов, — бизда ҳарбир минут ҳисобли...

Қарабсизки, чорак соат ҳам ўтмасдан Холматов ўз машинасини колхоз томон «учириб» қолади.

— Ҳозир колхозларда жуда кўп шоферлар ишлайди, — дейди Холматов, — биргина бизнинг Оққўрғон район колхозларида 60 дан ортиқ автомашина бор. Агар буларнинг ҳарқайсиси йилига икки-учминг тоннадан юк ташиб берса борми, эҳ ҳе...

—Ўтган йили қанча юк ташидингиз?— сўрадик Холматовдан.

— Мен Сталин номли колхозда 5 йилдан бери шофер бўлиб ишлайман. Шу вақт ичида 18 минг тонна юк ташидим. 1934 йилда райондаги ҳамма шоферлар шунча юк ташишган экан...

— Колхозда шоферларга қандай ҳақ тўланади?

— Бирярим меҳнат куни, ҳаммага баб-баравар. Стажни ҳам, авариясиз ишлаганини ҳам ҳисобга олишмайди. Колхоз шоферларига ақалли ёнилғини тежаш учун ҳам устама мукофот берилмайди.

— Нега?,— қизиқдик биз.

— Биласизми, бу ҳақда қишлоқ хўжалик артели Уставида ҳам ҳеч нима айтилмаган. Ўша вақтда бу ҳақда бир нима дейиш ҳам қийин бўлган-да. Нега десангиз, у вақтларда 50 та колхозга биттадан автомашина тўғри келар экан. Ҳозир-чи, биргина бизнинг колхозимизда 8 та машина бор!

Суҳбатимиз тобора қизиб борарди. Биз Холматовдан колхоз автомашина хўжалигига колхоз правлениеси томонидан қандай раҳбарлик қилинаётгани, шоферларга қандай ёрдам кўрсатилаётгани тўғрисида сўрадик. Транспорт масаласи муҳим масалалардан биридир. Лекин суҳбат давомида шу нарса аниқландики, колхоз транспортидек муҳим участка раҳбарларнинг э'тиборидан четда қолиб кетибди.

Гараж мудири бўлган жойда автомобиль хўжалиги тартибга солинган бўлиши мумкин, гараж мудири бўлмаган жойда эса, шоферлар ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Наҳотки, айрим раҳбар ўртоқлар, машиналардан фойдаланиш тартиб қоидасига қат'ий риоя қилишнинг, автомашиналар ишини ҳисобга олиб боришнинг моҳиятига ҳалигача тушуниб етмаган бўлсалар?!

— Колхозимизнинг раиси ўртоқ Парпиев фақат бирор зарур юкни тез ташиб келтириш лозим бўлиб қолгандагина шоферларни эслаб қолади, бошқа вақтда бўлса, унга парвойи-палак! «Ҳурмат тахта» ларига бизнинг номимиз ёзилмайди. Илғорлар тажрибаси оммалаштирилмайди, бизнинг тўғримизда ақалли деворий газетага ҳам ёзишмайди. Уёғини ўзингиз билаверасиз...

— Хўш, шундай экан, нега индамайсизлар?

— Мажлисларда сўз сўраб қолгудай бўлсак, яна запас қисмлардан гап очади, деб активлар безовта бўлади. Ахир, шу нарсанинг ўзи ҳам жуда муҳим-ку.

Пискентдаги районлараро ташкил қилинган «ГУТАП» идораси колхоз гаражлари тўғрисида сра қайғирмайди. Бордию, база директори ўртоқ Содиқовдан: «Нима учун колхозларга детальлар ажратилмайди» деб сўраб қолгудай бўлсангиз, у: «детальлар МТСлар учун» деб жавоб беради. Агар ўртоқ Содиқовнинг кўнглини «топсангиз» бутун бир автомашинага етадиган деталь ҳам топиб беради.

Колхозларнинг автомашиналарини зарур детальлар блан та'минлаш тўғрисида область қишлоқ хўжалик бошқармаси ҳам қайғирмаётир. Кўп вақт айрим запас қисмлар йўқлиги учун автомашиналар соатлаб бекор туриб қолади. Қайси бир колхознинг шофери блан гаплашсангиз, шу тўғрида ташвишланиб сўзлайди.

— Машина солидол блан мойлаб турилмаса, — дейди Ғулом Холматов сўзида давом этиб, — у тезда ишдан чиқади. Ба'зан Оққўрғонни айланиб, бир грамм ҳам солидол тополмайман... Чунки, райпотребсоюз раиси ўртоқ Сулаймоновнинг ўзига солидол керак эмас, бунинг устига у жуда арзон туради, фойда чиқмайди-да! Наҳотки солидолсиз машиналарнинг бир қадам ҳам юраолмаслигини ўртоқ Сулаймонов тушунмаса?!

Мана, правлениега ҳам етиб келдик. Холматов колхоз омбори ёнига келиб, юкни бўшатди-да, тезгина яна кетига қайтди. Шофер учун ҳарбир дақиқа қимматли!

Кечқурун биз Ғулом Холматовни район партия комитети ва район ижроия комитети томонидан чақирилган колхоз шоферларининг район слётида учратдик. Слётда 1954 йил пахта ҳосилини ташишга машиналарни тайёрлаш масаласи муҳокама қилинди. Кутилгандай слётда жиддий гаплар бўлди. Биринчи бўлиб Холматов сўзга чиқди.

— Колхоз далаларида мўл ҳосил етилиб пишмоқда. Шоферларнинг вазифаси пахтанинг бир граммини ҳам нобуд қилмасдан пунктга ўз вақтида етказиб беришдир. Мен «ГАЗ—51» автомашинам блан мавсумда 800 тонна пахта ташиб бериш мажбуриятини оламан ва Тельман номли колхоз шоферларини социалистик мусобақага чақираман.

Холматовнинг чақириғига Тельман номли колхоздан биринчи бўлиб шу колхознинг шофери ўртоқ Тэн жавоб берди. У бундай деди:

— Ўртоқ Холматовнинг чақириғини қабул қилиш блан, мен ҳам мавсумда камида 800 тонна пахта ташиб бериш мажбуриятини оламан!

Слётда колхоз шоферларидан Ҳусанов, Иваненко, Ефремов ўртоқлар ҳам сўзга чиқдилар. Уларнинг ҳарқайсиси машиналарнинг бекор туришига йўл қўймасдан, мавсумда 600—800 тоннадан пахта ташиб бериш мажбуриятини олдилар.

Шоферлар шу йиғилишда ўзларининг ҳақли талабларини ўртага ташладилар. Улар колхоз шоферларининг эҳтиёжларини ҳисобга олмаётган колхоз раҳбарларини, район ташкилотларини, «ГУТАП»ни қаттиқ танқид қилдилар.

Слётда сўзга чиққан Оққўрғон район партия комитетининг секретари ўртоқ Усмонов шу вақтгача район ташкилотлари томонидан колхозларнинг автомобиль хўжаликларига, шунингдек шоферларнинг эҳтиёжларига камдан-кам э'тибор берилаётганига иқрор бўлди. Ўртоқ Усмонов район партия комитети ва район ижроия комитети бундан кейин шоферларнинг қонуний талабларини қондиришга, улар олган социалистик мажбуриятларнинг амалга оширилиши учун ёрдам беришга ҳаракат қилади, деб айтди.

Колхоз шоферларининг слёти қўйидаги қарорни қабул қилди:

«Биз Оққўрғон районидаги колхозларнинг шоферлари, область қишлоқ хўжалик илғорларининг мажбуриятини муҳокама қилиб, 1954 йил пахта ҳосилини ташиб бериш соҳасида ўз зиммамизга олган мас'улиятни тўла ҳис этганимиз ҳолда мавсумда ҳарқайсимиз 600—800 тоннадан пахтани, я'ни бутун йиллик ҳосилнинг камида 65—70 процентини ташиб беришга қарор қилдик. Йиғим-теримнинг дастлабки кунлариданбошлаб бутун колхоз автотранспорти соатли график асосида ишлайди.

Биз ҳарбир машинанинг капитал ремонтсиз 100—120 минг километр йўл босиши, ёнилғи, резина ва запас қисмларни тежаш учун бошланган социалистик мусобақага якдиллик блан қўшиламиз.

Тошкентда илғор техника блан жиҳозланган юзлаб гаражлар бор. Шаҳарли касбдошларимиз бизни оталикка олиб, машиналардан фойдаланишни яхшилаш, илғор иш методларини қўлланишда бизга яқиндан ёрдам кўрсатадилар, деб ишонамиз. Шаҳар ва колхоз қишлоқлари шоферларининг ҳамкорлиги 1954 йилги пахта ҳосилини муваффақиятли ташиб олишда шубҳасиз яхши натижалар беради».

Оққўрғон район колхозларининг шоферлари областимиз шоферлари ўртасида социалистик мусобақа бошладилар. Ғулом Холматов ва унинг ўртоқлари юксак мажбурият олдилар. Колхоз шоферлари ўз сўзларининг устидан чиқишлари учун яқиндан ёрдам берайлик! Бу йил тайёрланиши лозим бўлган ҳосилнинг 350—370 минг тоннасини шу азамат шоферлар ташиб берадилар.

Колхоз автотранспорти олдида ана шундай катта, шу блан бирга мас'улиятли ва шарафли вазифа турипти. Бу вазифани муваффақиятли бажарилишини та'минлаш ҳарбир шофернинг ватанпарварлик бурчидир.

М. ДУБИНСКИЙ.

Босилмаган хабарлар изидан

Редакциямизга келган хатларнинг бирида Оржоникидзе район Қибрай сельпосига қарашли магазин ва дўконларда радиолампочка, фото қоғози, плёнкалар йўқлиги, шунингдек Дўрмон, Троицкий, Киров сельполарининг ошхоналарида овқатлар сифатининг ёмонлиги кўрсатилган эди. Редакция фактларни аниқлаш ва чора кўриш учун хатни Тошкент область матлубот союзига юборган эди.

Тошкент область матлубот союзи раисининг ўринбосари ўртоқ Ашрафхонова нинг редакциямизга хабар қилишича, хатда кўрсатилган фактлар тўғри топилган. Қибрай сельпосига қарашли савдо тармоқларидаги мавжуд камчиликларни тугатиш учун культмаг биносини кенгайтириш, магазин ва дўконларга маданий молларни етарли миқдорда келтириш, умумий овқатланишни йўлга қўйиш юзасидан тадбирлар белгиланган.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советига табрик

8 сентябрьда Софияда ўтказилган тантанали мажлисда қабул қилинган

СОФИЯ, 9 сентябрь. (ТАСС). Болгария озод қилинган куннинг 10 йиллигига бағишланиб кеча ўтказилган тантанали мажлисда Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советига қуйидаги табрик қабул қилинди:

Қадрли ўртоқлар!

9 сентябрьдаги шонли халқ қўзғолони ва Болгария фашизмдан ҳамда империалистик қулликдан озод қилинган куннинг 10 йиллиги муносабати блан шаҳар Халқ совети, Болгария Коммунистик партияси шаҳар комитетининг ва Ватан фронти шаҳар комитетининг Софиядаги касаба союз ҳамда жамоат ташкилотлари ва Халқ армияси вакиллари блан биргаликда ўтказилган тантанали мажлиси сизларга оташин жанговар салом йўллайди.

Болгар халқи ўзининг улуғ ва порлоқ миллий байрами кунида улуғ Совет халқига, унинг донги кетган армиясига, шонли Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига чексиз муҳаббати ва миннатдорлигини изҳор қилади. Болгар халқи озод бўлиш, ўзининг янги ҳаётини ўз хоҳиши ва ўз манфаатларига мувофиқ суратда қуриш қувончи ва бахтига эга бўлганлигига даставвал улардан миннатдордир.

1944 йил 9 сентябрь болгар халқининг ҳаётида янги давр, социалистик ўзгаришлар даври бошланганлигидан дарак берди. Бизнинг халқимиз 10 йил мобайнида Коммунистик партиянинг доно раҳбарлиги остида социализм йўлидан зўр ишонч блан олға бормоқда ва ижтимоий-сиёсий, хўжалик ва маданий ҳаётнинг ҳамма соҳаларида ўз тарихида мисли кўрилмаган муваффақиятларга эришди. Ана шу 10 йил мобайнида меҳнат соҳасидаги қаҳрамонона ишлар ватанимизнинг қиёфасини тамомила ўзгартириб юборди. Иқтисодий жиҳатдан заиф, таланган ва ярим оч бўлган Болгариядан асар ҳам қолмади. Болгария шу йиллар ичида ўзининг ишлабчиқариш кучларини ривожлантирди ва индустрияси тўхтовсиз ривожланаётган ҳамда механикалаштирилган йирик қишлоқ хўжалигига эга бўлган мустаҳкам, яшашга қобил социалистик давлатга айланди.

Совет Иттифоқи қардошларча беғараз ва жуда катта ёрдам бермаганида ҳамда қўллаб-қувватламаганида, КПСС ва совет халқларининг битмас-туганмас тажрибаси бўлмаганида ва халқ демократияси мамлакатлари блан ҳамкорлик қилинмаганида, халқимизнинг фидокорона меҳнати социалистик қурилишда бунчалик кўп самара бераолмаслигини, мамлакатимиз социалистик мамлакат сифатида муваффақиятли суратда ривожланаолмаслигини жуда яхши биламиз.

Қадрли ўртоқлар, қардошларча ёрдам бераётганлигингиз ва қўллаб-қувватлаётганлигингиз учун сизларга ва бутун совет халқига чин қалбимиздан чексиз ташаккур, миннатдорчилик ва фарзандлик муҳаббатини изҳор қиламиз. 10 йил мобайнидаги тараққиётимиз шуни исбот этдики, Болгария—Совет дўстлиги ҳарбир муваффақиятимизнинг негизи, миллий мустақиллигимизнинг ва ватанимиз социалистик тараққиётининг қуёши ва ҳавосидир.

Бизнинг ватанимиз ўз эркин ҳаётининг иккинчи 10 йиллигига зўр обрў ва ифтихор блан, улуғ Совет Иттифоқи блан соф ва самимий дўстлик асосида абадий боғланган ҳолда қадам қўймоқда. Биз истиқболга осойишталик ва ишонч блан назар солмоқдамиз ва ўзимизнинг бутун кучимизни халқлар учун муқаддас ва буюк иш бўлган тинчлик ишини ҳимоя қилишга, мамлакатимизда социализм ғалабасига бағишлашга қат'ий қарор берганмиз.

Яшасин бутун дун'ёда тинчликнинг мустаҳкам қўрғони — улуғ Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи!

Яшасин халқаро ишчилар ҳаракати ва коммунистик ҳаракатнинг илғор отряди — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

Болгар ва совет халқларининг ҳаётбахш дўстлиги абадий мустаҳкамлансин ва яшнасин!

Болгариянинг миллий байрами

СОФИЯ, 9 сентябрь (ТАСС). Бугун Болгар халқи ўз Ватанининг фашист қуллигидан ва четэл оккупациясидан озод қилинганлигининг ўн йиллигини байрам қилмоқда. Мамлакатнинг ҳамма шаҳарларида меҳнаткашларнинг оммавий намойишлари бўлиб ўтди.

Болгария пойтахти — Софияда ҳарбий парад ва намойиш бўлди. Эрталаб соат саккизда 9 сентябрь майдонидаги Георгий Димитров мавзалейи минбарида ҳамма томонидан қизғин кутиб олинган Болгария Коммунистик партияси ва ҳукуматининг раҳбарлари: Министрлар советининг раиси В. Червенков, халқ мажлиси президиумининг раиси Г. Дамянов, Министрлар совети раисининг ўринбосарлари А. Югов, Г. Трайков, Г. Чанков, И. Михайлов, Р. Дамянов, Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретри Тодор Живков, БКП Марказий Комитети сиёсий бюросининг а'золари Г. Цанков ва Е. Стайков, М. З. Сабуров бошчилигидаги Совет ҳукумат делегациясининг а'золари, Хитой ҳукумат делегациясининг раҳбари — давлат ма'мурий кенгаши раисининг ўринбосари Дун Би-у, халқ демократияси мамлакатлари ҳукумат делегацияларининг раҳбарлари, СССРнинг Болгариядаги элчиси О. К. Приходов ҳозир бўладилар.

София гарнизони қисмларининг ҳарбий парадини халқ мудофаа министри генерал полковник Петр Панчевский қабул қилди. У, Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитети ва ҳукуматининг топширувига мувофиқ қўшинларни, Болгария меҳнаткашларини ва четэллардан келган меҳмонларни 9 сентябрь байрами блан қутлайди ва уларни қизғин табриклайди.

Соат 9 да меҳнаткашлар намойиши бошланди. Намойишга София меҳнаткашларидан 300 мингга яқин киши қатнашди. Улар Болгария халқининг халоскори Улуғ Совет Иттифоқига ўзларининг муҳаббат ва миннатдорчиликларини, Болгар-совет дўстлигини мустаҳкамлашга интилаётганликларини, социализм қурилишида янги муваффақиятларга эришиш учун, мамлакат экономикаси ва маданиятини янада юксалтириш учун, тинчлик ва халқаро кескинликни юмшатиш учун курашажакларини изҳор қилдилар.

Муҳожир «болгар миллий комитети» раҳбарлари Болгарияга қайтиб келди

СОФИЯ, 8 сентябрь. (ТАСС). Болгария газеталарида ўтакетган контрреволюционер Димитров (Гемето)нинг собиқ тарафдорлари бўлган Петр Пенев Трифонов ва Милорад Илиев Младиновнинг баёноти э'лон қилинди. Булар фашист режими ағдариб ташланганидан кейин Болгариядан қочиб кетган эдилар ва ҳозир ўз ихтиёрлари блан Ватанга қайтиб келдилар.

Петр Трифонов муҳожир бўлган вақтида Грац шаҳрида (Австрия) «Болгар миллий комитети» деб аталадиган комитетнинг секретари ҳамда Америка тарафдоридан иборат «кўк интернационал»нинг Австриядаги вакили эди, Милорад Младенов эса «Болгар миллий комитети»нинг Мюнхендаги бўлими секретари ва «кўк интернационал»нинг Ғарбий Германиядаги вакили эди. Трифонов ва Младенов ўз баёнотларида Ватанга қайтиб келиш сабабларини кўрсатиб ўтадилар.

Американлиларнинг муҳожирларга нисбатан сиқуви ошиб бораётганлиги муҳожирларнинг «Болгар миллий комитети» болгар халқига қарши курашда АҚШ қўлидаги қуролдан бошқа нарса эмаслигига уларни ишонтирди.

«Болгар миллий комитети» а'золари муҳожирлардан жосуслар ташкилотига жалб қилиш учун фойдаланганлар. Муҳожирлар махсус мактабларда тайёргарлик олганлардан кейин, қўпоручилик ишлари ва жосуслик ма'лумотлари тўплаш учун Болгарияга юборилиб турган. Бундай мактаблар Американинг Австриядаги оккупация зонаси бўлган Зальцбургда, Линцда ва Грискирхенда, Мюнхен ва Бад-Тельцда ҳамда Ғарбий Германиянинг бошқа жойларида ташкил этилган. Ҳамма ма'лумотлар Геметога бериб турилган, у эса бу ма'лумотларни американлиларга топшириб турган.

Биз ўз курашимизнинг ҳечқандай мақсадга эга эмаслигига ишонганимиздан кейин, дейилади баёнотда ва Болгарияда қурилиш ишларининг кенгайиб кетганлигини ва Болгар халқининг эришган муваффақиятларини билганимиздан кейин ўзимизнинг халққа қарши фаолиятимизни тўхтатишга, ватанга қайтишга ва ўз халқимизнинг фаровонлиги ҳамда бахт-саодати йўлида ишлашимиз учун имконият берилишини сўрашга қарор қилдик.

Трифонов ва Младенов баёнотнинг охирида бошқа муҳожирларга мурожаат қилиб, уларни ватанга қайтиб келишга ҳамда ўз халқининг равноқи учун ишлашга чақирадилар.

Латин Америкаси хотин-қизларининг биринчи конференцияси

МОНТЕВИДЕО, 9 сентябрь. (ТАСС). 27 августдан 31 августгача Рио-де-Жанейрода Латин Америкаси хотин-қизларининг биринчи конференцияси бўлиб ўтди.

Конференцияда тўққиз мамлакат: Бразилия, Аргентина, Чили, Уругвай, Куба, Эквадор, Костарика, Парагвай, Боливия делегациялари — ҳаммаси бўлиб 360 киши қатнашди.

Бразилия хотин-қизлар федерациясининг раиси Бранка Фиальо Латин Америкасида хотин-қизларнинг аҳволи тўғрисида доклад қилди. Икки асосий проблема, я'ни Латин Америкаси мамлакатларида хотин-қизларнинг аҳволи ва болаларнинг аҳволи тўғрисидаги проблемалар муҳокама қилинганидан кейин тегишли резолюциялар қабул қилинди.

Хотин-қизларнинг ҳуқуқлари тўғрисидаги резолюцияда Латин Америкаси мамлакатларидаги хотин-қизларнинг моддий аҳволи оғир эканлиги та'кидланади: бу мамлакатларда хотин-қизларнинг ишҳақи одатда эркакларнинг ишҳақидан камроқдир. «Улар кўп вақтларда овоз бериш ҳуқуқидан маҳрумдирлар ва уларнинг ҳечбир касбни эгаллашларига йўл қўйилмайди», — дейилади резолюцияда. Резолюцияда ердан фойдаланиш режими ва деҳқончиликнинг қолоқ системаси, жуда катта ер майдонларининг камгина кишилар қўлида тўпланганлиги, саноатнинг ривожланишига тўсқинлик қилинаётганлиги миллий бойликларнинг четэл монополияларига бериб қўйилганлиги Латин Америкаси мамлакатларини тобора кўпроқ қарам қилиб қўймоқда ҳамда уларни тараққиётга ва фаровонликка эришиш имкониятидан маҳрум қилмоқда.

Охирда резолюция Латин Америкаси хотин-қизларини эркаклар блан тенг ҳуқуқлар учун, уруш хавфидан қўрқмасдан тинч яшаш ҳуқуқи учун, меҳнат қилиш ва баравар ишҳақи олиш ҳуқуқи учун, билим олиш ҳуқуқи учун курашга чақиради ва ҳоказо.

Конференциянинг болаларни ҳимоя қилиш тўғрисида қабул қилган резолюциясида Латин Америкаси мамлакатларидаги болаларнинг турмуш шароити оғир бўлганлиги та'кидланади. «Латин Америкасида болаларнинг ўлими тўғрисидаги кўрсаткичлар, — дейилади резолюцияда, — жаҳонда энг юқоридир». Боқимсиз болалар кўчаларда ва йўлларда саргардон бўлиб юрмоқдалар, яна шу кўчаларда жиноятчилар шайкаларига бирлашмоқдалар, энг паст бузуқликларга берилиб кетмоқдалар, оғир касалликларга мубтало бўлмоқдалар. Фабрикаларда, далаларда, соғлиқ учун зарарли бўлган корхоналарда 14 ёшга кирмаган ўспиринлар ишламоқда».

Резолюцияда Латин Америкаси мамлакатларида халқ маорифининг тушкунлиги кўрсатилади: миллий бюджетлардаги харажатларнинг ўрта ҳисобда 45 проценти ҳарбий мақсадлар учун сарф қилинаётган бир вақтда халқ маорифи учун ажратиладиган маблағлар бюджет харажатларининг 8 процентидан ошмайди.

Резолюцияда хотин-қизларни ва болаларни ҳимоя қилиш юзасидан қонун чиқариш, маориф ва соғлиқни сақлаш тадбирлари учун ажратиладиган маблағларни кўпайтириш, мажбурий бепул бошланғич та'лимни жорий этиш талаб қилинади ва ҳоказо.

Конференция қатнашчилари БМТнинг хотин-қизлар аҳволи тўғрисидаги масалалар блан шуғулланучи комиссиясига мактуб юбордилар. Улар бу мактубда Латин Америкаси мамлакатларидан меҳнаткаш хотин-қизлар ва болаларнинг аҳволини яхшилаш чоралари кўришларини талаб қилишга чақирадилар. Шунингдек, конференцияда Гватемала хотин-қизларига бирдамлик мактуби ҳам ма'қулланди.

АҚШ КОМПАРТИЯСИНИНГ ТАҚИҚЛАНИШИГА ҚАРШИ

ЛОНДОН, 9 сентябрь. (ТАСС). Газеталарнинг хабар беришича, кеча Хиллингтон (Глазго районидаги «Роллс-ройс лимитед» компанияси авиамотор заводининг ишчилари АҚШ Коммунистик партиясининг тақиқланишига қарши норозилик намойиши уюштирганлар. Намойишчилар «Америка Гитлер йўлидан бормоқда», «америкали ўртоқларимизга ҳамкорлик билдирамиз» деган сўзлар ёзилган плакатларни кўтариб борганлар.

ФРАНЦИЯ СОЦИАЛИСТИК ПАРТИЯСИДАГИ АҲВОЛ

ПАРИЖ, 9 сентябрь. (ТАСС). Франс Пресс агентлиги билдиради: Сена департаменти социалистик партияси федерациясининг ижроия комиссияси кўпчилик овоз блан резолюция қабул қилди. Бу резолюцияда раҳбар комитетнинг Даниэль Мейер, Жюль Мок ва Макс Леженни «Европа армияси»га қарши чиққанликлари учун партия сафидан ўчириш ҳақида қабул қилган қарори қораланади. Ижроия комиссияси социалистик партиянинг уставига хилоф суратда қабул қилинган бу қарор ҳечқандай мулоҳазалар блан ма'қулланиши мумкин эмас, деб та'кидлайди ва Сена департаменти федерациясининг а'зоси Даниэль Мейерни қўллаб-қувватлаяжагини билдиради.

БЕЛЬГИЯ ЭЛЕКТРОТЕХНИКА КОРХОНАЛАРИ ИШЧИЛАРИНИНГ ЗАБАСТОВКАСИ

БРЮССЕЛЬ, 9 сентябрь. (ТАСС). Шерлеруа шаҳрида Асес компаниясининг электротехника заводларида ишчиларнинг забастовкаси 3 ҳафтадан кўпроқ вақтдан буён давом этмоқда. Бу забастовка 19 августда бошланган эди. Матбуотнинг хабарларига қараганда, забастовкага Бельгиядаги энг йирик электротехника корхоналарининг 6000 дан ортиқ металлистлари ва электрчилари қатнашмоқда. Иш ташлаганлар ишҳақининг оширилишини ва отпускалар ҳақидаги шартномаларга риоя қилинишини талаб этмоқдалар.

Бельгия меҳнаткашлари ўнг социалистлар умум федерацияси (ФЖТБ) раҳбарлари забастовкани ишчиларнинг талабларини қондиришни истамаётган корхона эгаларининг фойдаси учун барбод қилишга урунмоқдалар.

6 сентябрьда ишчиларнинг умумий мажлиси чақирилди. Мажлисда ФЖТБ раҳбарлари забастовканинг тўхтатилиши учун урундилар. Яширин овоз бериш ўтказилди, бунинг натижасида ишчиларнинг учдан икки қисми ўртага қўйилган талаблар тўла қондирилмагунча забастовкани давом эттиражакларини билдирдилар. ФЖТБ раҳбарлари бунга ҳам қарамай, 8 сентябрьда забастовкани тўхтатиш тўғрисида яна ишчиларга буйруқ бердилар. «СИТЕ» газетасининг хабар беришича, иш ташлаб турган кўп минг ишчидан фақатгина 200 ишчи бу буйруққа итоат қилди.

ГОМИНДАНЧИЛАРНИНГ САМОЛЁТЛАРИ ХИТОЙ ТЕРРИТОРИЯСИГА ҲУЖУМ ҚИЛДИЛАР

ПЕКИН, 9 сентябрь. (ТАСС). Синьхуа агентлигининг мухбири билдиради: Чан Кай-ши авиациясининг Амой шаҳрига ва Фуцзянь вилоятидаги бошқа пунктларга иғвогарлик мақсадида қилаётган ҳужуми давом этмоқда. 8 сентябрьда Хитой Халқ озодлик армиясининг зенит қисмлари гоминданчиларнинг 6 самолётини уриб туширдилар ёки шикастлантирдилар. Бу самолётлар Амой шаҳрига ва унинг атрофидаги ерларга ҳужум қилишда қатнашган эдилар.

Фашизмга ва урушга қарши кураш халқаро кунини ўтказишда қатнашиш учун Совет делегацияси Берлинга жўнаб кетди

Қаршилик кўрсатиш ҳаракати қатнашчилари Халқаро федерациясининг ва Германия Демократик Республикаси қаршилик кўрсатиш антифашистик ҳаракати курашчилари комитетининг ташаббуси блан 12 сентябрьда Берлинда фашизмга ва урушга қарши кураш халқаро куни нишонланади.

Намойишлар тамом бўлганидан кейин 14—15 сентябрьда Берлинда қаршилик кўрсатиш ҳаракати қатнашчилари халқаро федерацияси (ФИР) бюросининг мажлиси бўлади.

Фашизмга ва урушга қарши кураш халқаро кунига бағишланган намойишларда, шунингдек ФИР бюроси мажлисида қатнашиш учун А. С. Гундоров, Л. Т. Космодемьянская ва Совет Иттифоқи Қаҳрамони В. И. Ливенцевлардан иборат совет делегацияси 9 сентябрьда Москвадан Берлинга самолётда жўнаб кетди. (ТАСС).

Совет Иттифоқига бориб келган Австрия ўқитувчилари группасининг матбуот конференцияси

ВЕНА, 9 сентябрь. (ТАСС). Четэллар блан маданий алоқа қилучи Бутуниттифоқ жамиятининг таклифига мувофиқ Совет Иттифоқига борган Австрия ўқитувчиларининг группаси кеча Москвадан Венага қайтиб келди. Австрия ўқитувчилари СССРда уч ҳафта меҳмон бўлиб турдилар. Улар шу вақт ичида Совет Иттифоқида мактабларнинг ишлари блан танишдилар, мактабларда, ҳунар мактабларида, болалар боқчаларида, пионер лагерьларида бўлдилар.

Делегация а'золари матбуот конференцияси ташкил қилдилар. Унда Австрия ва четэл журналистлари ҳозир бўлди.

Группа раҳбари Фюнстенберг Совет Иттифоқида Австрия ўқитувчиларига кўрсатилган меҳмондўстликни қайд этди. У сафар қатнашчилари номидан баёнот берди. Бу баёнотда Совет Иттифоқининг халқ маорифини ривожлантириш ишида гигант ютуқларга эришганлиги кўрсатилади.

Чехословакиянинг тинчлик мукофоти лауреатлари

ПРАГА, 9 сентябрь. (ТАСС). 8 сентябрьда, фашизмга ва урушга қарши курашган, Чехословакиянинг миллий қаҳрамони бўлган Юлиус Фучик вафот этганига 11 йил тўлган кунда янги социалистик Чехословакия қурилишига, тинчлик учун, озодлик ва халқларнинг гуллаб-яшнаши учун курашга катта ҳисса қўшган машҳур олимларга Чехословакиянинг 1954 йилги тинчлик мукофотларини топшириш маросими бўлди.

Жаҳон рекордчиси Затопек, сут соғувчи — Ганадаги Кленовици бирлашган қишлоқ хўжалик кооперативининг а'зоси Я. Пескова, Брно шаҳридаги медицина факультетининг профессори Ф. Нингер, Прага руҳониси М. Новак, чорвадор, Римавица ёнидаги Врбовицадаги бирлашган қишлоқ хўжалик кооперативининг а'зоси Мурарикова, Кладно шаҳридаги металлургия заводининг пўлат эритувчиси К. Костеск ва бошқалар мукофотланди.

Албания деҳқонларига давлат ёрдами

ТИРАНА, 9 сентябрь. (ТАСС). Давлат Албания деҳқонларига қишлоқ хўжалик қарзи бериш йўли блан ёрдам кўрсатмоқда. Бу йил якка ҳол деҳқонларга 95.600 минг лек миқдорида қарз берилди, бу қарзларнинг учдан икки қисмидан кўпроғи узоқ муддатли қарзларни ташкил этади. 1954 йилда қишлоқ хўжалик қарзлари учун маблағ чиқариш 1948 йилда чиқарилган маблағдан 7 мартадан ҳам зиёдроқ бўлди. Деҳқонларга берилаётган қарзнинг катта қисми деҳқонлар томонидан иш ҳайвонлари ва маҳсулдор ҳайвонлар, асбоб-ускуналар сотиб олишга ва тракторлар бажарган ишлари учун ҳақ тўлашга сарфланмоқда.

Япония ҳарбий штабининг раҳбари АҚШга келди

ВАШИНГТОН, 9 сентябрь. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентлигининг мухбири билдиради: Япония штаб бошлиқлари бирлашган группасининг раиси генерал Кейдзо Хаяси кеча АҚШга келди.

Хаяси бирнеча кун мобайнида АҚШ штаб бошлиқлари бирлашган группасининг раиси адмирал Редфорд блан, америка армияси штабининг бошлиғи генерал Риджуэй ва бошқа ҳарбий вакиллар блан кенгашади.

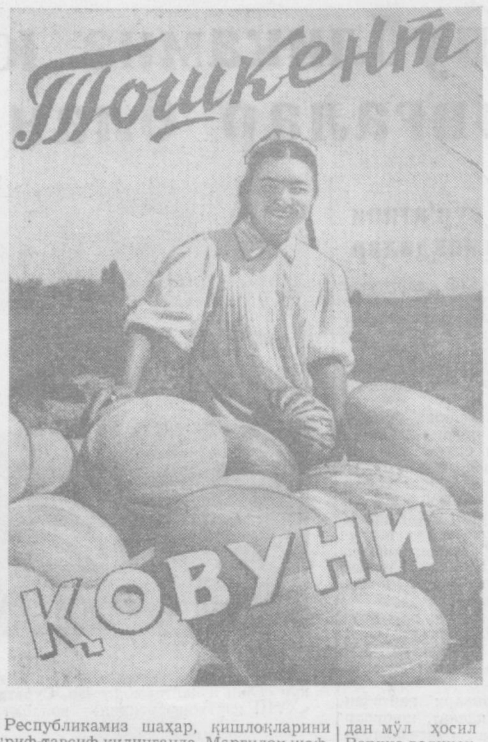

Республикамиз шаҳар, қишлоқларини та'риф-тавсиф қилинганда Марғилон шафтолиси, Наманган нашватиси, Қува анори, Каттақўрғон кишмиши, Хоразм қовуни, Деновнинг шакарқамиши, Паркент узуми тилга олинади. Бу суҳбатга лаззат бағишлайди. Шундай қовунлар борки, бир карчини есангиз лабни-лабга ёпиштиради гўё палаклар шакар блан суғорилган...

Тошкент ўз олмазор боғлари, узумзорлари, қовун-тарвуз полизлари блан ҳам машҳур. Бу гал биз Тошкентнинг қовуни ҳақида гап юритмоқчимиз.

Илк ёзнинг дастлабки кунларида «бозорга қовун чиқипти» деган хабар болаларни ҳам, катталарни ҳам қувонтиради, чунки қовун дастурхон безагига-безак қўшади. Тошкентда кексаларбоп «Чўгири», «Босволди»дан тортиб, ёшлар карсиллатиб ейдиган «Қизил уруғ», «Ананас»гача етиштирилади. Сўйганда ширази юзага чиқучи «Оқ уруғ», «Шакар палак», «Кийик тумшуқ», «Оқ қовун»лар, Чинознинг «Дониёр»и халқимиз яхши кўрган, севиб ейдиган қовунлардандир...

Янгийўл районидаги Сталин номли колхознинг кекса а'зоси Тўлаганота катта кўчани кесиб ўтмоқчи бўлиб турган эди. Шу пайт ўнг томонда келаётган юк машинаси узоқ сигнал бериб отани тўхтатди. Шамолдек учиб келаётган машина юришини секинлатди ва кўча чеккасига бурилиб тўхтади. Машина кабинасидан норғул йигит чиқди ва Тўлаганотани кўриб унга салом берди.

— Балли ўғлим, Мирзачўлдан келаётганга ўхшайсан-а, деди ота. — Уёқ томонларда қовун роса мўл бўлган дейман...

— Мирзачўл кенг, отахон, қанча экин эксак бўлаверади, — шофер мулойим жавоб берди. Уролга, Москва томонларга ҳам вагон-вагон қовун-тарвуз жўнатаямпиз...

Шофер шу сўзларни айтди-ю, оёғининг учида туриб машина кузовига чўзилди. У ердан «ола тўнли» қовун олиб чангини қоққан бўлдида, отага узатди.

— Мана ота, Мирзачўл қовунидан тановул қилинг...

— Раҳмат ўғлим, ўзимизда ҳам қовун кўп-ку, лекин ширинликка келганда, сизларнинг қовунларингиз олдига туша олмайди...

Шофер машина радиаторига сув қуйди-да, Тўлаганота блан хайрлашиб Тошкент томон жўнаб кетди. У шаҳар аҳолисига аталган қовунни тезроқ етказиб бериш учун шошиларди.

Мирзачўл группа районларидаги жуда кўп колхозларда тобора кўпроқ янги ер ўзлаштирилмоқда.

Бу ерларнинг бир қисмига қовун-тарвуз экилаётир ва ундан мўл ҳосил олинмоқда. Ҳозиргача Верхне-волинск районидаги Куйбишев номли, Жданов номли, Мирзачўл районидаги Сталин номли, Сирдар'ё районидаги Охунбобоев номли ва бошқа жуда кўп колхозларнинг а'золари мамлакатимизнинг саноат марказларига юзлаб тонна қовун-тарвузлар жўнатдилар.

Калинин районидаги Генерал Раҳимов номли колхозда етиштирилаётган қовун ширалилиги блан Тошкент аҳолисига манзур бўлмоқда. Колхознинг ўртоқ Турдинисо Деҳқонова бошлиқ бригадаси полиз экинларидан, айниқса қовундан мўл ҳосил етиштираётир. Унинг бригадаси ҳозиргача ҳар гектар ердан 200 центнердан қовун олди. Колхозчилардан К. Юнусова, Х. Умарова, М. Ғофурова сингари ўртоқлар қовун нав'ларини яхшилашда ва уларни ширали қилиб етиштиришда илғор колхозчилар тажрибасига, агротехника қоидаларига тўла амал қилмоқдалар. Шу бригаданинг полизларида етиштирилаётган ҳарбир қовун ўртача 8—10 килограммдан келади.

Кези келганда шуни айтиш керакки, айрим колхозларда етиштирилаётган қовунларнинг нав'и бузилаётганлиги, талабга мувофиқ парвариш қилинмаётганлиги сабабли унинг ширалилиги камаймоқда, илгариги йилларда машҳур бўлган нав'ли қовунлар камайиб бормоқда.

Тошкент аҳолиси кўп йиллардан бери машҳур бўлиб келган ва халқимиз севиб исте'мол қилган «Оқ-қовун—Оқ уруғ»ни кейинги пайтларда колхоз дўконларида камдан-кам учратаётир.

Ширин, серсув ва хушбўй ҳид берувчи қовунлар нав'ини кўпайтириш, бу блан шаҳар аҳолисининг талабини тўла қондириш колхозчи деҳқонларимизнинг жонажон ишидир.

С. МАҲКАМОВ.

Суратда: Калинин районидаги Генерал Раҳимов номли колхоз а'зоси ўртоқ Х .Умарова.

В. Салов фотоси.

МАГАЗИНДА 20 ЙИЛ

«Средазхиммаш» заводи ишчилар та'миноти бўлимининг 3-нчи озиқ-овқат магазини корхонага кирадиган дарвоза ёнидаги бинога жойлашган. Магазинда сменадан чиққан ёки сменада ишлаш учун кетаётган ишчилар кўп бўлади. Улар ўзларига керакли бўлган нарсаларни шу ердан оладилар.

— Владимир Кузьмич, бекорга шунча қоғозни сарф қилиб нима қиласиз, — деди ишчи магазинчидан ўралган қандни олатуриб.

— Чунки сиз иш кийимидасиз кўпроқ қоғозга ўралмаса чанг аралашиши мумкин, — жавоб қайтарди Владимир Кузьмич, — Иккинчидан харидорларга маданий хизмат қилиш бизнинг бурчимиз.

... Владимир Кузьмич Тимонин бундан йигирма йил илгари Чирчиққа келганда шаҳарда ажойиб қурилишлар қизғин борарди. У, ўша вақтда пастқам ва кўримсиз бинога жойлашган дўконларнинг бирида ишлади. Чирчиқ шаҳри тезда ўсди, Ўзбекистонда саноатлашган социалистик шаҳарларнинг бирига айланди. Тимонин келгандан буён қурилган «Чирчиксельмаш», «Средазхиммаш» заводлари қишлоқ хўжалик машиналари, Сталин номли электрохимия комбинати кўплаб минерал ўғитлар ишлаб чиқармоқда. Мингларча квадрат метр ҳажмдаги кўпқаватли ва ҳашаматли бинолар эса фойдаланишга топширилди.

Вақтинча қурилган баракларда яшовчилар янги уйларга кўчиб ўтдилар. Владимир Кузьмич ҳам қурилган янги магазинларнинг бирида ишлай бошлади.

— Чирчиқ шаҳри қурилаётган вақтдаги магазинларда ишлаш жуда қийин эди. Чунки керакли асбоб ва моллар етишмасди. Ҳозирчи, дейди Тимонин, — истаган нарсани топиш мумкин.

Магазин ичини тоза тутиш блан бирга харидорларга нисбатан хушмуомалада бўлиб, уларга маданий хизматни яхшилаётган ўртоқ Тимонин харидорлар ҳурматига сазовор бўлмоқда. У, товар оборот планини доимо ошириб бажаради.

— Магазинга белгиланган вақтдан илгари келиш катта аҳамиятга эга, — дейди Владимир Кузьмич. — Бу барча молларнинг хилларини ҳисобга олиб, етишмаганларини ўз вақтида келтириш учун имконият беради.

Магазиндаги таклифлар дафтарини варақлар экансиз, харидорларнинг «Владимир Кузьмич харидорларга яхши муносабатда бўлиб, маданий савдо қилади» ва «Ўртоқ Тимонин энг яхши магазинчиларнинг бири ҳисобланади» деган ёзувлари кўзга ташланади.

О. ЛЕВАК.

Редактор ўринбосари
М. ҚОРИЕВ.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА (кишки бино) — 11/IX да кечқурун ва 12/IX да кундуз **Бир севги афсонаси**, 12/IX да кечқурун **Отелло.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — Ҳамза номли театрнинг ёзги биносида — 11 ва 12/IX да **Фарҳод ва Ширин**, қишки бинода 12/IX да кундуз **Олтинкўл.**

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«РОДИНА» — кундуз **Инженер Кочиннинг хатоси**, кечқурун **Қиз кўришишга ошиқмоқда.**

НАВОИЙ номли — кундуз **Мени кутгил**, кечқурун **Александр Невский.**

«ИСКРА» — кундуз ва кечқурун янги бадиий фильм **Алеко.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз ва кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун) — **Мени кутгил.**

«ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз **Инженер Кочиннинг хатоси** кечқурун **Мени кутгил.**

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ВАТАН», «ИСКРА» — **Мени кутгил.**

НАВОИЙ номли — **Алеко.**

«9-НЧИ МАЙ» — **Аршин мололон.**

«ХИВА», ТЕЛЬМАН номли — **Инженер Кочиннинг хатоси.**

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
1954/55 ЙИЛГИ КУЗ-ҚИШ МАВСУМИНИНГ ОЧИЛИШИ

16 сентябрьда
ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ СИМФОНИК ОРКЕСТРИНИНГ
КОНЦЕРТИ

Дирежёр — оркестрнинг бадиий раҳбари ва бош дирижёри, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган сан'ат арбоби **Алексей Козловский**, солист — РСФСРда хизмат кўрсатган сан'ат арбоби, Сталин мукофоти лауреати, профессор **Григорий Гинзбург.**

Программада: Чайковский — Бешинчи симфония, Бетховен — оркестр блан фортопиано учун концерт (до-мажор), Вагнер — «Риенци» операсига увертюра.

17 сентябрьда
РСФСРда хизмат кўрсатган сан'ат арбоби, Сталин мукофоти лауреати
ГРИГОРИЙ ГИНЗБУРГ
КОНЦЕРТИ

Программада: Бах-Бузони — Орган токкатаси (ре-минор), Бетховен — Соната (до-мажор), Равель — Сонатина, Рубинштейн — Мазурка ва вальс (ми-минор), Дебюсси — Вальс, Шуман — Карнавал.

Кечки концертлар соат 8 яримда, кундузги концертлар — соат 1 да бошланади.

Билетлар сотилмоқда.

Округ офицерлар уйи паркида
(ёзги театр)
12 сентябрьда
Ўзбекистон ССР халқ артисти, Сталин мукофоти лауреати
ТАМАРАХОНИМ КОНЦЕРТИ

Программада: СССР ва халқ демократияси мамлакатлари халқларининг ашула ва рақслари.

Концерт кеч соат 8 ярмида бошланади. Билетлар сотилмоқда.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент. «Правда Востока» кўчаси, № 34. **РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136, Пропаганда бўлими — 157. Совет қурилиши бўлими — 132. Маданият бўлими — 132, Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 135, Саноат ва транспорт бўлими — 132, Хатлар бўлими — 132 Секретариат — 34048, Э'лонлар бўлими — 38142

Р. 07530. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № 1464.